

ÉLETTÜNK

XXXVIII. évf. 9. szám (38. Jg. Nr. 9)

Az európai magyar katolikusok lapja

2006. szeptember

A HIT SZENTÉLYE

XVI. Benedek pápa valenciái levele a spanyol püspökökhöz

„Hogy a családok, megújulva, ismét a szeretet, az élet és a hit szentélyeivé váljanak...” - A pápa július 8-án a valenciái Virgen de los Desamparados-székesegyházban találkozott a Spanyol Püspöki Konferencia tagjaival, akiknek levélben fogalmazta meg üzenetét:

„Örömmel a szívemben mondom hálát az Úrnak, hogy pápaként eljöhettem Spanyolországba, és részt vehettem a Családok Világialálkozóján Valenciában. Szeretettel köszöntelek benneteket, e szeretet ország püspökeit, megköszönöm nektek, hogy eljöttetek, és azt a sok erőfeszítést, amelyet ennek az eseménynek az előkészítéséért tetetek. Különösen is elismerem Valencia érsekének és segédpüspökeinek hatalmas munkáját azért, hogy ez az egész Egyház számára nagy jelentőségű esemény gyümölcsöző legyen, s hozzájáruljon ahhoz, hogy a családok, megújulva, ismét a szeretet, az élet és a hit szentélyeivé váljanak.”

„Mint tudjátok, nagy figyelemmel követem a helyi egyház eseményeit, hiszen a mély keresztény gyökerekkel rendelkező Spanyolország oly nagy mértékben járult hozzá a hitről való tanúságtételhez és a hit elterjesztéséhez a világ számos más részén, és továbbra is ez a hivatása. Tartsatok elevenen ezt a lelkiületet, amely elkísérte a spanyolok életét történelmük során, hogy folytatódjék, táplálva és étellel telítve népetek lelkét.”

„... A korunkat jellemző gyors szekularizáció olykor még a keresztény közösségek belső életét is sújítja. Hirdessétek továbbra is fáradhatatlanul, hogy ha nem vesszük figyelembe Isten, ha úgy teszünk, mintha nem létezne, vagy ha a hitet a magánszférába szorítjuk vissza, aláássuk az emberről szóló igazságot, és ez elzárkózítja a kultúra és a társadalom jövőjét. Ezel szemben, ha tekintetünket az élő Isten felé fordítjuk, aki szabadságunk és az igazság biztosítéka, egy új emberiség előfeltételeit teremtjük meg. A világnak ma különösen szüksége van arra, hogy hirdessük Isten, és tanúságot tegyünk róla, mivel Isten a szeretet, s ezáltal az egyetlen fény, amely megvilágítja a világ sötétségét, erőt ad az élethez és a cselekvéshez (vö. DCE, 39).”

„Nehéz pillanatokban vagy helyzetekben emlékezzetek a Zsidóköztér írójének szavaira: 'fussuk meg kitartással az előtünk levő pályát. Emeljük tekintetünket a hit szerzőjére és bevégezzük az ő hitét, aki a rá váró öröm helyett elszenvedte a keresztet, nem törődött a gyálazattal, és... ne lankadtatok, és bensőleg el ne csüggedjétek.' Hirdessétek, hogy Jézus 'a Krisztus, az élő Isten Fia', akinél az 'örök életet adó tanítás' van, és fáradhatatlan beszéljétek a világnak reményeségeit okáról.”

„Az evangélium hirdetésében a teljes közösség lelkiületével hűveket keresztény tudatát a valóság számos olyan szempontjára irányítottátok, amelyek olykor felkavarják az Egyház életét és az egyszerű hívek hitét. Lelkipásztori tervek középpontjába az Oltáriszentséget állítottátok, hogy 'annak szívéből kiindulva újítsátok meg a keresztény életet, mivel ha beljebb hatolunk az eucharisztikus misztériumba, Isten szívébe lépünk be.' Az Eucharisztia megvalósul 'az a központi átalakulás, amely képes valóban megújítani a világot.'”

CSAK IMÁDKOZÓ EMBERISÉG ÉPÍTHET EGY JOBB VILÁGOT

Írta: TERNYÁK CSABA érsek, a Papi Kongregáció titkára, Róma

A fatimai Szűzanya mai ünnepén* első gondolatunk irányuljon Jézus édesanyjára, akire mi, magyarok Szent István első királyunk rendelkezéséből, mint Nagyszonyunkra és Pátrónánkra tekintünk. A mai evangélium Jézus Krisztus keresztje alá vezet el bennünket, ahol követői közül mindössze négyen maradtak mellette. Jézus a keresztén függve, édesanyját János apostolra bízta: „Íme a te anyád!”, az apostolt pedig Mária oltalmába ajánlja: „Asszony, íme a te fiad!” Ez a rövid szentírási szakasz a bibliai megalapozása annak a meggyőződésnek, hogy Jézus édesanyja, fia követőit anyaként oltalmazza, ezért benne mindannyian mennyei édesanyra találunk. Kérjük Máriát, hogy terjessze ki védelmező palástját ránk és hazánkra, és fogadjon minket is fiai közé. Anyai szeretetével nyissa meg szemünket, hogy egymásban és mindazokban, akik Őt mennyei édesanyjuknak vallják testvéreire találjunk, mi pedig testvérként közelítsünk minden emberhez. Fatima üzenete, az imádság, az áldozatvállalás, az engesztelés üzenete tisztítson és újítson meg bennünket! Ez adott erőt és bátorítást a 31 évvel ezelőtt az örök hazába költözött Isten Szolgája, Mindszenty József bíboros, esztergomi érseknek, Magyarország hercegprímásának, akinek tiszteletére ma itt összegyűltünk.

Köszönöm Erdő Péter bíboros úr meghívását erre a mai ünnepre és azt, hogy ez alkalommal a homília megtartására felkért. Örömmel jöttem el Esztergomba, hogy az ország minden részéről és a határokon túlról érkezett testvéreimmel együtt részt vegyek az Országos Mindszenty-zarándoklaton. 1993 óta minden évben május egyik szombatján, a hercegprímás halálára emlékezünk, újra felidézük tanítását, és együtt imádkozunk mielőbbi boldoggá avatásáért.

II. János Pál pápa első útja is 1991-es magyarországi látogatása során ide, a Magyar Sionra vezetett, ahol papokkal és szerzetesekkel találkozott. Ekkor így emlékezett rá: „E találkozás alkalmával Esztergomban, látogatásom kezdetén, különösen is fel óhajtom idézni a szeretett és tisztelt elhunyt főpásztornak, Mindszenty József bíborosnak az emlékét, aki Krisztushoz és az Egyházhhoz való hűség és a hazaszereget tündöklő tanúságtételét hagyta ránk. Mindig áldva fogunk nevére emlékezni”.

Amikor a mai napon áldva emlékezünk Mindszenty József nevére, azért is különlegesen aktuális II. János Pál pápa szavait felidézni, mert 25 évvel ezelőtt ép-

pen ezen a napon, május 13-án következett el ellene súlyos merénylet a római Szent Péter téren. Megmenekülését ő maga a fatimai Szűzanya közbenjárásának tulajdonította, amikor azt mondta: „Volt egy kéz, amely lőtt, és egy másik kéz, amely eltérítette a lövedéket”. Ezért ma Fatimá-

A Szűzanya imádság közben, Albrecht Dürer, 1518, olaj, vászon, Állami Múzeumok, Berlin

ban ünnepi hálaadó istentiszteletet tartanak a krakkói érsek, Dziwisz bíboros vezetésével. Gondolatban mi is bekapcsolódunk a hálaadásba, és mintegy lelki hidat verünk Fatima és Esztergom között. Ezt a hidat valójában már 60 évvel ezelőtt, 1946-ban maga Mindszenty bíboros kezdte el építeni. Ő maga így emlékezik vissza erre: „Miután a kommunisták állandóan emlegették, hogy a magyar népnek háborús bűnösségéért méltán kell szenvednie, mi elindítottuk nemzeti engesztelő mozgalomkat a fatimai üzenet szellemében, és lelki újjáépítést hirdettünk”. 1946-ban a hercegprímás által kezdeményezett mozgalom során február 2-9 között az ország minden templomában engesztelő novénát tartottak. A kilencedik napon a budapesti Örökimádás templomban ő maga végezte az ájtatosságot. Arról beszélt, hogy „csak imádkozó emberiség építhet egy jobb világot. Nemcsak a külső világot, házakat, hidakat, utakat és huzalokat kell újjáépítenünk, hanem belső világunkat is. Ennek alapjai is megintogtak. Szeretnők minden újjáépítésbe beilleszteni az imádság hősies lelkesedését, elszármást jelentő újjáépítő hatalmát... Az ima az ember erőfeszítése, amely fokozza testi-lelki erőnköt és a nehézségek ellenében ellenállásunkat, sőt ez az egyetlen erő, amely legyőzi a természeti törvényeket.”

A hatvan évvel ezelőtti engesztelő mozgalomhoz és „lelki újjáépítéshez” hasonlóan Magyar Katolikus Püspöki Konferencia idén, január elsején, az 1956-os forradalom és szabadságharc ötvenedik, valamint a nándorfehérvári diadal 550. évfordulóján imaévet hirdetett a nemzet lelki megújulásáért. Ennek az imaévnél kiemelkedő eseménye lesz majd az október 17-től 20-ig tartó nemzeti fatimai zárándoklat. Mai együttlétünk szervesen illeszkedik az imaév programjába.

Miért van szükség lelki megújulásra? A körlevél leplezetlen őszinteséggel mutat rá azokra a bűnökre és lelki betegségekre, amelyekkel nemzetünk küszködik, néven nevezi azokat a görcsöket, amelyek lebéntának bennünket, és amelyek miatt megújulásra van szükségünk. A püspöki konferencia körlevele azonban nemcsak a diagnózist állapítja meg, hanem lelki betegségeinkre orvosságot is ajánl. Ugyanazokat, amelyeket a fatimai jelenés is említett, és amelyeket a hercegprímás is javasolt. Ezek az imádság, az engesztelés, az áldozatvállalás és az emlékezet megtisztítása, mind egyéni, mind nemzeti szinten. Ahogy Mindszenty bíboros „lelki újjáépítés”-programja sokaknak adott akkor erőt az emberfeletti nehézségek leküzdéséhez, úgy a mostani imaév is lehetőséget ad a megújulásra. Ez a megújulás nem csak magánéletünkre vonatkozik, nem maradhat az a megtisztulás és kiengesztelődés egyéni alkalmá, mert ahogy hittünk, úgy magyarságunkat is közösségben, másokkal együtt éljük meg. Születésünk, anyanyelvünk révén tagjai vagyunk a nemzetnek és polgárai az országnak, mint ahogy keresztységünk révén tagjai vagyunk az Egyháznak. Tetteink ezért nem elszigetelt cselekedetek, bűneinknek és jócselekedeteinknek egyaránt hatása van szűkebb és tágabb környezetünkre. Engesztelésünkkel pedig nemcsak a magunk, de mások bűneiért is adózhatunk. Ez a szolidaritás a legmagasabb és megnyilvánulása. Maga Isten is szolidaritást vállalt a bűnbe jutott emberrel, amikor Jézusban emberré lett, és halálával, az egyetlen Igaznak a halálával, a bűneinkért járó váltásdíjat megfizette. Ezért írhatja Szent Pál a Rómaiaknak: „Amikor még erőtlenek voltunk, Krisztus éppen akkor halt meg a bűnösökért, noha az igazért is alig hal meg valaki, legföljebb jó emberért vállalja a halált. Isten azonban azzal tesz tanúságot irántunk való szeretetéről, hogy Krisztus meghalt értünk, amikor még bűnösök voltunk” (Róm 5,6-8). A gyónásban kapott elégtételt, vagy jóvátételt - még a legsúlyosabb bűnök esetében is - csupán szimbolikus cselekedet ahhoz képest, hogy Krisztus életét áldozta, és ezzel minden bűnért megfizetett helyettünk. Zakeus, a vámos is engesztelt, amikor úgy döntött: „Nézd, Uram, vagyonom felét a szegényeknek adom, s ha valakit megcsaltam valamivel, négyannyit adok helyette” (Lk 19,8). Mi is, amikor ezt a lelkiületet ápoljuk magunkban, nem csupán valamiféle jámborsági cselekedet végzünk, hanem a bűnbánat és az igazságosság szellemében, a megsértett isteni jogokat engeszteljük önmagunk és mások bűneiért. Ezt teszi Szent Pál is, a Kolosszeieknek írt levele szerint: „Örömmel szenvedek értetek, és testemben kiegészítem, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik, testének, az Egyháznak javára” (Kol 1,24).

A lelki orvosságot, amelyekről a püspöki körlevél szól, a múltban is hatékonyak voltak a lelki újjáépítésben és a nagy egyéni és nemzeti újraébredésekben.

(Folytatás a 4. oldalon)

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

Haldoklik az Egyház?

A jó múltkorában baráti társaságban - a jelenlévők többsége hívő, sőt a maga módján gyakorló kereszténynek számít - bizonyos aggasztó jelenségek kapcsán merült fel a kérdés: Van-e még szerepe a kereszténységnek a harmadik évezredben? Tülei-e a jelenlegi kritikus időszakot, vagy egyre inkább szektává zsugorodik? A kérdés jogosultságának indoklására felhozott érvek közül egyenlőre:

- az Állam és az Egyház szétválás-tása következtében erősen lecsökkent, helyenként szinte megszűnt az Egyház befolyása a politikai életre, a törvénykezésre. Már csak úgy tekintenek rá, mint a múltból maradt csökevényre, amelynek történelmi, kulturális és szociális jelentősége azonban még figyelmet érdemel;
- az Egyháznak mint intézménynek megszűnt a vonzóereje a társadalom jelentős részére: a gyakorló keresztények számaránya megcsappant (10-15%), ami megnyilvánul a rendszeres templomlátogatók, illetve az egyházi szolgáltatásokat (keresztés, bérmlás, egyházi esküvő, temetés) igénylők számának lepadásában;
- elképesztő az általános vallási tudatlanság, ennek egyszerre oka és következménye a hagyományos keresztény hit és erkölcs iránti érdeklődés hiánya;
- a papi és mindkét nembeli szerzetesi hivatások katasztrofális mértékű megfogytatkozása, ennek következtében az egyre nehezebben megoldható lelkipásztori ellátás biztosítása;
- a társadalom erkölcsi színvonalának megdőbentől lesüllyedésével párhuzamosan a bűnözési statisztika rohamos emelkedése már kiskorúaknál is;
- a hétköznapi élet teljes elvilágiasodása (szekularizáció), a hagyományos egyházi ünnepek körüli teljes tájékozatlanság (Télapó, Weinachtsmann, Santa Klaus, Babbo Natale, illetve húsvéti nyúl);
- a család intézményének, amely a kereszténység létalapja (a II. Vatikáni Zsinat értelmében „családi Egyház”-ról, vagy „házi Egyházzal” lehet beszélni), felborulása már önmaga kérdésessé teszi a kereszténység jövőjét.

Miklós atya kommentárja

A felvázolt „kórkép”, sajnos, nagyon megfelel a valóságnak: nincs rajta mit szépíteni - a kórtünetek elkendőzése nem vezet a beteg gyógyulásához. Ezért mindenekelőtt azt kell megvizsgálni: a felsorolt jelenségek arra utalnak-e, hogy a kereszténység a beteg, vagy átfogóbban: a társadalom, amelynek a keresztények is részei? Vonatkoznak-e az egész világra, vagy annak csak egy részére? Mert a következtetések, amelyeket az orvos a kórképből levon, mások lesznek, ha egy globális járványról van szó, vagy ha csak egyes területeken ütötte fel a fejét, és a javasolt gyógymód anélkül, hogy a betegséget félvállról kelmezné is, ehhez fog igazodni. Fontos továbbá a „körtörténet”, azaz annak megállapítása, mi okozta a bajt, és hogyban fejlődött ki. A „kórokozók” ismeretében könnyebb lesz a célravezető „terápia” eldöntése.

Ki a beteg?

A felsorolt tünetek átfogó jellegűek és nemcsak a kereszténységet, az Egyházat érintik, amely inkább a betegség szenvedő alanya. Valahogy úgy, mint amikor a család valamelyik tagja megbetegszik, de a környezet izzsa meg a levet, azok, akik ápolni, gyógyítani akarják, mert maga nem hajlandó se beismerni a betegségét, se alávetni magát az or-

vosi előírásoknak. Válasz a kérdésre: a betegség szimptomái az egész társadalomra érintik, amely azonban nem hagyja magát gyógyítani, és éppen azokat kapcsolja ki, akik gyógyítani akarják.

Hol lép fel a betegség?

Mi, európaiak a történelem során megszoktuk, hogy a saját horizontunkból kiindulva ítéljük meg a világot. Ezt tesszük akkor is, amikor a kereszténység nálunk észlelhető kritikus helyzetét világlajenségeként fogjuk fel. Ez - hála Istennek - alapos tévedés. A bevezetőben felsorolt, az Egyház haldoklását alátámasztó szimptomák nagy része csak Európára, illetve az iparosodott országokra érvényes. A fiatal országok fiatal kereszténysége bámulatos lendülettel fejlődik. Afrika, Ázsia és Latin-Amerika katolikusaik száma a világegyház közel kétharmadát teszi ki. Természetesen ott sem hiányoznak a problémák, de sem a vallásos érdeklődés hiánya, sem a családok felbomlása, sem a papi és szerzetesi utánpótlás csökkenése az ún. Harmadik Világ egyházára nem jellemző. És bármennyire kritikus legyen is a kereszténység helyzete Európa egyes országaiban, ez még távolról se jelenti azt, hogy meg kell kondítani a halálharangot.

Mi a betegség oka?

Ha a kórokozót keressük, évszázadok, sőt évezredek történelmére kell visszanyúlnunk. A Biblia - Ő és Újszövetség egyaránt - félreérthetetlenül tanúsítja, hogy az Isten és az ember közti kapcsolat sose volt problémamentes: az ember folyton-folyvást szembefordult Istennel, az Ő akaratával, törvényeivel és ezt nem hagyta abba annak ellenére, hogy mindig ő húzta a rövidebbet. A lélegzetelállító az egészben az, hogy Isten ennek ellenére nem adta fel az embert, hanem maga vált emberré, hogy megmentse, észre térítse és megnyissa számára az utat, amely egy új élet felé vezet és egy csodálatos, bensőséges szeretetkapcsolatba torkollik.

A jézusi mentő-akció azonban nem szüntette meg a betegség okát. Az mindig újra kitört az Egyház történelme során, sokszor annak létét veszélyeztetve. Az Isten és az Ő rendje elleni lázadás kísérő jelensége maradt az emberi történelem minden fázisában. A keresztényüldözéseket, a tanbeli viszályokat az ókorban, az egyházi és a világi hatalom közti tusa-kodást a középkorban, az ébredő természettudomány és később a technika felfedezéseit a lappangó, de állandóan jelenlévő „kórokozó”-nak sikerült saját céljai szolgálatába állíttania. Az akkori, saját struktúrába belemerevedett Egyház nem volt képes - sajnos elég gyakran - a fejlődést, a haladást integrálni, hanem csak a „kórokozó” ellen küzdeni, ami a betegség további terjedéséhez vezetett.

Így válik érthetővé a „hitújítás” tragédiája a kereszténység kettészakadásával, a francia forradalom vérfürdője az „egyenlőség, testvériség, szabadság” alapjában keresztény töltésű jelszava ellenére, a tudomány és a technika teljes elszakadása a keresztény gyökerektől. Vagyis bizonyos mértékadó egyházi körök is hozzájárultak meg nem értésük, szűklátókörű intézkedéseik révén a betegség súlyosbodásához. Nem jött létre párbeszéd, ami mindkét oldalt elmarasztalja.

Tragikus formát öltött az ellentét, amikor a politikai hatalom fordult szembe a keresztény világnézettel: a nemzeti

szocializmus és a kommunista diktatúra borzalmaival és ideológiájával szemben fellépő Egyháznak nem voltak esélyei, de a tömegek elpartolásához mindez hozzájárult. Ez folytatódott a XX. század második felének anyagi fellendülésével, és a technika, főleg az elektronika rohamos fejlődésével. A média-kultusz az iparosodott országok polgárát teljesen hatalmába kerítette: a televízió, a komputer birodalma (internet), a handy-őrület minden szabad idejét igénybe veszi, nem képes többé önállóan és kritikusan gondolkodni, manipulálhatóvá válik, amit a média lelki, szellemi, politikai kálózai alaposan ki is használnak. Erre vezethetők vissza a társadalom betegségeinek legsúlyosabb szimptomái. Az a veszély fenyeget, hogy sikerül az embert emberi mivoltának alapjaitól elidegeníteni (házasság, család, vallás, élet) és belekergetni egy csupán az érzésekre épülő illúzió-világ rabságába.

Hogy ez, ama földrészekben, ahol ez sikerül, a kereszténység számára élethalálharcot jelent, a mondottakból világos.

Van-e gyógyulás?

A helyzet kétségkívül súlyos, de „haldokló Egyház”-ról beszélni valóban túlzás. Lehet-e haldoklásról beszélni ott, ahol fiatalok milliói tesznek tanúságot hitük, meggyőződésük mellett, ahogyan ez II. János Pál pápa működése alatt rendszeresen, és XVI. Benedek pápasága alatt egy éve a Köln-i Világifjúsági Találkózón történt? Ez nem haldoklás, ez a jövő élete. Evvel párhuzamosan rendkívüli a fiatalok érdeklődése az élet, a lét alapkérdései, az Isten és a természetfölötti valóban iránt. Az Isten utáni éhség elemi erővel tör elő. Időközben az Egyháznak is sikerült a fiatalok számára megközelíthetőbbé, vonzóbbá válnia. Más szóval: a gyógyulás esélyei növekszenek, akkor is, ha ez még jó időt vesz majd igénybe. A „haldokló Egyház” még az öreg, degenerált Európában is új életre támadhat. Persze lehet, hogy új formákban, külső megjelenésben átalakulva, egyszerűbbé válva, visszatérve a gyökerekhez. Jézus és az Ő evangéliuma ad majd új lendületet. És ez nem lenne az első eset az Egyház kétezzer éves történelmében.

Frank Miklós

IMASZÁNDÉKOK

Szeptemberre

I.

Imádkozunk, hogy azok, akik a tömegkommunikációs eszközök használatát, ezt mindig lelkiismeretesen és felelősen tegyék.

II. János Pál pápa halála előtt egy jó évvel tette közzé a tömegközvetítés 2004-es világnapjára azt az üzenetét, amely a fenti imaszándékot megfogalmazza és kifejti. Maga a szándék 2004. végén öltött formát és kapott jóváhagyást.

Főleg három emberkategóriáról szól: a foglalkozást űző szakemberekről, a köz-hatalom leteleményeseiről és a szülőkről.

A szakemberek az újságírók, a rádió és a televízió vezetői és szerkesztői, a szórakoztató filmek és egyéb programok előállítói és szereplői. Valamennyien állandó és súlyos nyomás alatt tevékenykednek: kereskedelmi érdekekkel, szexuális és liberális eszmékkel szembesülnek. Ha fontosnak tartják, hogy munkájukat erkölcsi szempontok döntően meghatározzák, hogy az embereknek, főleg a fiataloknak állandóan jobb emberré válását mozdítsák elő, akkor csüggesztően, szinte reménytelenül nehéz helyzetben találhatják magukat. Konkrétan gondoljunk arra, mi mindent kínálnak az utcán az újság-árusok vagy a filmhirdetések, és ebből a

kínálatból az emberek (bármilyen korcsoporthoz tartoznak) mire buknak leginkább.

A közhalom leteleményesei csak súlyos felelősségek megsértésével hagyhatják figyelmen kívül, hogy az emberi társadalom egyik legfontosabb alappillére a házasság és a család. Nem lenne jókuk a hatalom viselőinek ahhoz, hogy kéréseiket elutasítsanak és elhetteletlenül minden szabadelvű tömegkommunikációt; nehéz és kényes feladatok viszont többek között arról szól, hogy a vadliberális hozzáállást ne engedjék a minden mértéket és erkölcsösséget kigúnyoló és kiirtó egyeduralomhoz. Igenis kötelességük a hatalom viselőinek, hogy a sajtót és a szórakozást úgy szabályozzák, hogy az lehessen tisztességes, konstruktív, jövőt építő is, hogy igazodni tudjon a hagyományos kultúrák vonalához is; és hogy kibontakozásához megkapja a szükséges anyagiakat és a hatékony védelmet.

Tulajdonképpen a család az ismeret- és kultúraközvetítés alapszejtje. Imádkozunk azért, hogy a szülők és a nevelők kialakítsák a fiatalokban a média mértéktartó, kritikus, éber, okos használatát. Összefoglalva, nem könnyű, viszont nagyon szép feladat ez. Beletartozik, pl. a televízióhasználat időbeosztásának megszabása, a hirdetések világába való okos bevezetés. Beletartozik annak kiépítése is, hogy a családi légkör szép megélése olykor nem fér össze a televíziózással. A család tagjai mondják el a felelősöknek és a szakembereknek, okosan és bátran, mit szeretnek, és mit nem szeretnek, mit javasolnak, és mit várnak el a tömegkommunikációtól, családi otthonuknak ettől a mindennapos és sokarcú látogatójától - ahhoz, hogy Isten igazi ajándékaként érezzék.

II.

Imádkozunk, hogy a missziós területeken Isten egész népe az állandó képzést elsődrendű fontosságúnak ismerje fel.

Ez a szándék mindig újra időszerű; II. János Pál pápa is 2003 őszén behatóan foglalkozott vele, akkor éppen a püspökökre vonatkozólag. Püspöki szindokumok nyomán a keresztények különböző csoportjai kerültek az állandó képzés gyújtópontjába: világi hívek, lelkiszo-torok, Istennek szentelt személyek, püspökök; eme valamennyi kategóriában különösen is a missziós közösségek.

Minden keresztény hivatása és küldetése megkívánja az állandó képzést, rohamosan alakuló korunkban még inkább, mint régebben, a missziókban éppen úgy, mint a hosszú keresztény történettel bíró népek körében. Gondoljunk csak Péter apostolra: mi mindent kapott Krisztustól egy első „kövess engem” (Mt 4,19) meg a végős „te kövess engem” (Jn 21,22) között eltelt időben: meghívást, hűséget a követésben, teljes önatádat a vértanúságban.

Nem egyszerű dolog megtervezni és kivitelezni egy konkrét állandó képzési programot; a mai világ és a mai egyház összefüggésében időszerű témákat nyitott lélekkel és beleérző szívvel kell feldolgozni. Antropológiai és teológiai szempontokat (többek között a keresztény vagy a papszentes szentségének értékeit) kell beépíteni és az időszerűség követelményeinek megfelelően elmélyíteni; a hitihirdető meg a hitet befogadó kultúrák kapcsolatát kell bátran és gondosan kialakítani. Az állandó képzés gyakran az egymásra hallgatás, a szakemberekkel folyó párbeszéd, a közös eszmélődés és ima hosszabb időszakait igényli. Egy konkrét példa: maga a Szentszék szervez ilyen kurzusokat frissen szentelt püspökök számára.

Állandó keresztény képzésnek egyre inkább megvannak a kialakult szervezetei. E havi imánk kísérje főleg ezeket, tudatosan és kitartóan. Bizonyára konkrét folyamatokról is tudunk, olvasunk, és talán nekünk is részünk van ilyenekben; ez legyen imánk másik konkrét fogódzóponja.

Nagy Ferenc S. J.

MEGBOCSÁTUNK ÉS BOCSÁNATOT KÉRÜNK

A nemzeti engesztelő imaév keretében a Szlovák és a Magyar Katolikus Püspöki Konferenciák állandó tanácsainak tagjai a népeink közötti kölcsönös kiengesztelődés jegyében szentmisét mutattak be június 29-én délelőtt az esztergomi bazilikában.

vetlenül került sor a két püspöki konferencia leveleinek felolvasására, amelyben kölcsönösen kifejezik: „Megbocsátunk és bocsánatot kérünk”. E levelek ugyancsak mindkét nyelven elhangzottak, a Magyar Püspöki Konferencia leveleit szlovákul Käfer István

újítja meg az illető közösségek elkötelezettségét a keresztény értékek előmozdításában mindkét közösség javára.”

A szentbeszédet Frantisek Tondra püspök, a Szlovák Püspöki Konferencia elnöke mondta, aki a főünnephez kapcsolódva Szent Péter és Pál apostolok alakjából indult ki; ők vérükkel tettek tanúságot Krisztusról. Ez a tanúságtétel a két országnak is közös feladata. Hangsúlyozta: „Két szomszédos ország katolikusi ma megvallják, hogy Krisztusban egyek vagyunk. Egy Egyház vagyunk. Ez előtt az egység előtt meg kell hátrálnia mindennek, ami bennünket megosztathatna. El akarjuk felelni múltbeli közös együttélésünk negatívumait. Mindazt pedig, ami pozitív volt, ami más kölcsönös gazdagodására akarjuk használni a lelkiélet és a kultúra területén.” „Ezért kölcsönösen segítünk egymást. Bizonyítsuk be ennek a világnak, hogy az evangélium világgossága ezen az útvesztőn. Osszuk meg tapasztalatainkat. Mindkét ország keresztényei tegyünk egységesen tanúságot!” MK

Erdő Péter bíboros az egybegyűlteket köszöntve elmondta, hogy ez ünnepi alkalomból a két nép olyan közös ereklyéi is jelen vannak, mint Pázmány Péter mellkeresztje és pástorboja.

A szentmise olvasmányai mindkét nyelven elhangzottak, a szentleekét Jurij Miga Szlovákia rendkívüli és meghatalmazott nagykövete olvasta fel. Az evangélium után köz-

olvasta fel. A két levelet ezután a két püspöki konferencia elnöke ünnepélyesen az oltárnál írták alá.

Ezt követően felolvasták a Szentatya üdvözlő szavait és áldását, amelyet Sodano bíboros, államtitkár aláírásával juttatott el a budapesti nunciaturára: „A fontos találkozó iránti megbecsülését kifejezendő, Öszentése kívánja, hogy ez az alkalom

Megbocsátunk és bocsánatot kérünk - a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia levele a szlovák püspököknek:

S.E.R. Frantisek Tondra

Szepesi püspök úrnak,
a Szlovák Püspöki Konferencia elnöke,
Spisskő Podhradie, Biskupsky Urad,
Slovakia - 05304

Excellenciás és Főtisztelendő Püspök Úr!
Szeretett Testvéreink a Püspöki Rendben!

Az idei esztendő Magyarországon jelentős jubileumok éve. Ötven éves évfordulója van az 1956-os magyar forradalomnak, 550 éves évfordulója annak a győzelemnek, amelyet Hunyadi János és Kapisztrán Szent János vezetésével a Közép-Európát védő seregek arattak Belgrádnál II. Mohamed szultán támadó hadai felett. Ebből az alkalomból Püspöki Konferenciánk imaévet hirdetett nemzetünk lelki megújulásáért. Ebben az évben az engesztelésnek, emlékeztetünk megtisztításának, II. János Pál pápa példája nyomán, múltunk keresztény szeretettel való újragondolásának, a kiengesztelődésnek, a keresztény reményben és szeretetben való megújulásnak az esztendőjét tartjuk. Rendszeres közös imádságok, zárandoklatok, kulturális és vallási események jelzik ennek az imaévnek a programját. Különös örömmel értesültünk arról, hogy Szlovákiában is egység és közösségek társultak a lelki megújulásért végzett közös imádsághoz. Tisztelettel értesültünk arról is, hogy a szlovákiai egyház milyen elkötelezetten szolgálja az emberi méltóság, az emberi élet és a családok tiszteletének ügyét.

Ez a megújulás történelmi alkalom számunkra, hogy mély tisztelettel és testvéri szeretettel forduljunk a Szlovák Püspöki Konferencia, az egész szlovák katolikus közönség és Szlovákia népe felé. Több mint ezer éves közös történelem köt össze bennünket. Tele volt ez a történelem a keresztény hit terjedésének,

megélésének, kultúrát formáló működésének az értékes eredményeivel. Gazdag volt ez a történelem a tudomány, a művészet és az egész keresztény kultúra áldásaiban és sikereiben. De ugyanez a történelem sokszor a közös szenvedéseknek, a közös erőfeszítéseknek a története is. Olyan történelem, amelynek lapjairól nem hiányoznak az ellentétek, a sérelmek sem. Ezek a sérelmek az idők során sebeket hagytak a lelkekben. Most, amikor Krisztus színe előtt magunkba nézünk, és lelki megújulásunkért imádkozunk, Isten irgalmát és bocsánatát kérjük mindazokért a tettekért, amelyek a történelem során ebben a régióban népi, nemzeti, nyelvi, kulturális hovatartozás miatt bárki ellen elkövettek. Különös fájdalommal gondolunk vissza azokra az esetekre, amikor magyar emberek okoztak sebeket szlovák embereknek vagy közösségeknek. Ugyanakkor Isten színe előtt a tisztelet és kiengesztelődés érzését újítjuk meg, azét a megbocsátó szeretetet, amelyet népünknek is át kell éreznie a múlt egyes időszakaiban elszennvedett egyéni és közösségi sérelmek miatt. Megbocsátunk és bocsánatot kérünk.

A mai idők új jeleit szemlélve meggyőződésünk, hogy országaink hívő közösségei közös feladatokat néznek elébe. Őszintén reméljük, hogy a jövőben testvéri együttműködésben és megértésben tudjuk szolgálni nemzeti kisebbségeink szeretettel és tisztelettel való lelkipásztori gondozásának nemes ügyét. A keresztény kultúra, a reménység, az egymás iránt érzett felelősség és szolidaritás, a megújuló szabadság körülményei között a felelős, az értékekre irányuló emberi cselekvés talán aktuálisabb, mint valaha. Hitünk mérhetetlen erőforrás, hogy ilyen felelősen és szolidárisan tekintsünk egymásra, és munkáljuk Európa népei-

ISMERJÜK MEG PAPPAINKAT

Ismerjük meg pappainkat című sorozatunkban bemutatjuk a nyugat-európai magyar lelkipásztori szolgálatban működő pappainkat. Bemutatásuk egyben meghívó arra, hogy a külföldön lakó, esetleg ideiglenesen külföldön tartózkodó magyarok, illetve magyarul beszélő fiatalok, tanulók, munkakeresők Magyarországról, a Kárpát-medencéből vagy a világ bármely országából, igénybe vegyék lelkipásztori és egyéb szolgálataikat távol a hazától, az idegenben.

Dr. Németh József magyar jezsuita az innsbrucki jezsuita kollégiumban, az intézet rektorának és páter miniszterének helyettese, latin, görög és német nyelvzakos tanár, az innsbrucki magyarok lelkipásztora rendtársával, páter Vass-sal együtt, aki a helyi megyéspüspök megbízásából 1997 óta látja el az innsbrucki magyarok lelkipásztori szolgálatát. A Magyar Jezsuita Provincia tagja.

Németh József S. J.

született Nagylózon, Sopron megyében. Miután elvégezte az elemi iskola öt osztályát szülőfalujában, 1936 szeptemberétől a soproni bencés gimnáziumban tanult, ahol 1944 áprilisában érettségizett. Az érettségi után pár hónapig „munkaszolgálatos”, s aztán augusztus 14-én felvételt nyert a Manrézába, a jezsuiták Labanc utcai noviciátusába Budapesten. A noviciátus befejezése után, 1946. augusztus 15-én tette le az első fogadalmat és szeptembertől a Jézustársaság filozófiai főiskoláján tanult Szegeden, a hatodik szemesztert már Innsbruckban, az egyetem teológiai fakultásának filozófiai szekcióján végezte, ahol 1949 júliusában filozófiai licenciatust szerzett. 1949 szeptemberétől 1952 júliusáig Feldkirchben, az ausztriai Vorarlberg tartományban, a jezsuiták gimnáziumában és konviktusában volt nevelő és időnként a tanításban is kisegített. 1952. szeptembertől 1956. júliusig Belgiumban végezte teológiai tanulmányait az észak- és dél-francia jezsuita provinciák közös teológiai fakultásán Enghien-ben, ahol 1956 júniusában teológiából is licenciatust szerzett. Közben az akkori kalkuttai érsek (belga misszionárius és jezsuita) 1955. július 31-én pappá szentelte Enghienben. 1956. szeptemberétől 1957 júliusáig a jezsuita kiképzés utolsó éve következett egy holland instruktor vezetésével az ausztriai St. András-ben, Karintiában, a Lavanttalban. 1957 októberétől 1962 júliusáig a bécsi egyetemen latin és görög nyelvet tanult és tanári diplomát szerzett.

1962 szeptemberétől 1967. októberig Feldkirchben, Ausztriában, a svájci jezsuita provincia gimnáziumában tanított latint és görögöt; 1966 júniusától a gimnázium igazgatója lett. 1967. októbertől

1969. augusztusig Münchenben, a Bajor Tudományok Akadémia keretében működő Thesaurus Linguae Latinae szótári bizottságánál végzett tudományos kutatást, ennek eredménye disszertációja, amelyet 1969-ben a bécsi egyetemen adott le és védett meg kitűnő eredménnyel. Munkájának címe: *Anima und Animus in der lateinischen Literatur und ihre griechischen Ausdrücke*; megtalálható a Thesaurus könyvtárban, Münchenben. 1969. szeptembertől ismét a feldkirch-i jezsuita gimnázium igazgatója lett annak 1979-ben történt feloszlásáig. Közben, mint igazgató és tanár, Anisich Jenő mellett, még a vorarlbergi magyar miséket is végezte Feldkirchben, a kapucinusok templomában. Az 1979/80-as iskolaévben a *Sacré Coeur* riedenburgi leánygimnáziumban -, Brezgen mellett, Ausztria - volt igazgató, latin és filozófia tanár. 1980. szeptembertől 1990-ig, nyugdíjazásáig, latint és görögöt tanított a jezsuiták bécsi gimnáziumában, Kalksburgban, s közben lelkipásztori munkát is végzett Breitenfurthban és a bécsi St. Hemma plébánián, ahol egy magyar és egy osztrák „családi csoportot” is vezetett. Több irodalmi és bibliai tárgyú cikke jelent meg a Szolgálatban.

1990-től nyugdíjas tanárként az innsbrucki jezsuita kollégiumban tanít latint, görögöt és németet a jezsuita teológusoknak, misézik az innsbrucki magyaroknak, részt vesz a Pax Romana munkájában, P. Vass-sal és dr. Magda Szilveszter diakónussal együtt szervezi a helyi magyar hitközséget.

2005. október 30-án szülőfalujában, Nagylozson ünnepelte pappá szentelésének 50. évfordulóját.

Magyar szentmiséket tart rendszeresen Innsbruckban minden hónap 2. vasárnapján, 10 órai kezdettel a Mindszenty Ház klubtermében, Richard Wagner Str. 3., A-6020 Innsbruck.

Érdeklődni: Richard Wagner Str. 3., A-6020 Innsbruck, Dr. Magda Szilveszter diakónus, Innsbruck-Rum, Innstrasse 44. Tel.: 0512/204103, illetve Pater Dr. Josef Németh SJ, Sillgasse 6, A-6020 Innsbruck, T.: 0512/ 5346-368. <http://www.jesuitenkolleg-innsbruck.at>

Cserháti Ferenc

PÁPAI LEVÉL AZ OLVASÓKHOZ

XVI. Benedek pápa levelet írt a *Famiglia Cristiana* olasz katolikus hetilap olvasóihoz, amely február 1-i számához csatolta „Deus caritas est” enciklikája szövegét

Nagy meglepetést váltott ki XVI. Benedek pápa azon kezdeményezése, hogy enciklikája megjelenését egy levéllel kíséresse, amelyet a Szent Pál társaság neves hetilapja olvasóihoz intézett. Antonio Sciortino atya, a *Famiglia Cristiana* igazgatója elmondta: „ez az első alkalom, hogy a Pápa egy folyóiratba ír. Először nem akartam elhinni, de amikor megkaptam a szöveget, meghatódva forgattam kezemben a két, sűrűn teleírt német nyelvű oldalt, alatta a Szentatya kézjegyével.” Nagy kiváltságban részesített minket a Pápa, akinek levele nemcsak segít minket enciklikája olvasásában, hanem választ is ad azokra a felületes kommentárookra, amelyek a dokumentum megjelenése után láttak napvilágot.

(Folytatás a 5. oldalon.)

Dr. Erdő Péter bíboros, prímás, esztergomi-budapesti érsek, az MKPK elnöke

Gyermekeknek

AMIRE SZÍVESEN EMLÉKEZÜNK

Marci napok óta lázasan készülődött az idei ministráns-táborba. Többször is ellenőrizte, hogy hátizsákjába minden bekerült-e, ami az eligazító listán szerepelt. Édesapja még megnézte kerékpárján a féket és a kerekeket, majd eső-nélküli napokat kívánva férfiasan megvergette vállát. Marci büszke volt, hogy bekerült a csapatba, akiket István atya, az ifjúsági lelkes jutalmul választott ki, a tanév során végzett templomi szolgálattért. Vonattal érkeztek a Balaton-felvidék egyik kis falujába, majd kerékpárral folytatták útjukat. A táj gyönyörű volt. A víz megannyi vitorlással kínálta szépségét, míg a partot elhagyva a Bakony lába hívogatott.

Kis fehérre festett templomhoz értek, amely mellett csinos, piros cserépes paplak udvarán nagy gesztenyefa várta őket. Sajnos a falú a gesztenyés miatt pap nélkül maradt, a szomszéd falu papja látta el itt is a feladatokat, de arra gondolt a helybeliek, hogy a ház alkalmas ifjúsági táborozásra, vagy lelkipályorklatokra. Kényelmes szobák, konyha és tisztálkodási lehetőség fogadta a gyereke-

ket, igazi paradicsom. Birtokba véve a házat, az udvaron termésköből oltárt készítettek, ahol az atya a szabadban háládó misét tartott. És így volt ez minden reggel. Feketerigók helyettesítették az orgona hangját, gyönyörű mezei virágok díszítették az oltárt. Új és új énekek kerültek megtanulásra, és rövid történeteket olvasott fel az atya Jézus életéből. Délután a gyerekek becskeréskették a vidéket, gombát, szamócat szedtek. Nagy lelkesedéssel gyűjtötték a mezei virágokat, faveleket, majd a következő tanévre a rovarokat. Volt mit tanulni, hisz egy városi gyerek számára minden új! Este vidám hangulat volt a táborútnél, beszélgetések a barátságról, önismeretről, a következő év feladatairól. Szép, meleg esték voltak, csak a csillagok világítottak. Jó volt együtt lenni, ezt a meghitt hangulatot érezhették annak idején az apostolok is Jézus szavait hallgatva. Felejthetetlen hetet töltöttek együtt a gyerekek, Jézus szolgálatára készülve a következő tanévben. Szeretettel:

Judit néni

Fiataloknak

AKI AZ ELSŐ AKAR LENNI

Charlie Chaplin egyik legismertebb filmjéből, „A nagy diktátor”-ból ismert ez a jelenet. A filmvásznon előttünk áll egy hatalmas ágyú, mellette a katonák, beosztásuk, rangjuk szerint sorba állítva. Eldördül a lövés, de a gránát bénán, sietteregve alig néhány méterre az ágyútól esik le a földre... A parancsnok, aki első a sorban, ordítva a másodikhoz fordul: Hatástalanítani! A második is hasonlóan cselekszik. Hátra arc, ordítás a harmadik felé: Hatástalanítani! És így megy tovább, egészen a sor végéig: hátra arc, ordítás, amíg végül nincs már kinek továbbadni a veszélyes megbízást. Az utolsó, rangban a legkisebb az, aki a röviddebb húzza, ő kell, hogy megakadályozza a robbanást...

Vígjáték, jót nevetünk rajta... Pedig a rendező, a maga tréfás eszközeivel, képeivel egy nagyon komoly emberi jelenéségre hívja fel figyelmünket... Mindenütt van fő és alantós, felső és alsó, első és utolsó; mindenhol az első parancsol, az utolsóknak nincs más feladata, mint a parancsot engedelmesen végrehajtani...

„Ha valaki első akar lenni, legyen mindenki közül az utolsó...” (Mk 9, 35). Nem

lehet szembevetőbb az ellentét: Jézus útja Jeruzsálem, a szenvedés felé vezet, de a tanítványok útközben arról vitakoznak, tanakodnak, „hogyan ki a nagyobb közülük”... Sejtik az igazságot... Érzik a végtelen távolságot, ami köztük és a Mester között van. Két világ: az üdvösséget hozó szenvedés világa és a vetelkedés hiú világa találkozik, ütközik egymással... Jézus intelme világos: itt az ember igazi nagyságáról van szó, arról, ami az embert igazán nagyvá tudja tenni. Jézus jól ismeri a világ rendjét, amiben főlé- és alárendeltség létezik. Tudja, hogy vannak vezetők és alárendeltek, fontos és kevésbé fontos feladatok, de szerinte mégis az a lényeges: ha valaki első, szolgálja felelősséggel mások javát, tudjon „élni” és ne „viszsaélni” hatalmával, rangjával, tudásával. Nem a társadalmi rend, az idők során kialakult hagyomány felszámolására van szükség, hanem azok jézusi - keresztény tartalommal való megtöltésére, hogy megszűnjön minden igazságtalanság a földön.

Pál atya

MILYEN A CSALÁDBARÁT EGYHÁZ?

Beszélgés Bíró László püspökkel a családok felelősségéről, a szabadságról és a családbarát egyházzal.

- Püspök atya, az egyik közel múltban megtartott konferencia közszóntó szavaiban egyebek között arról beszélt, hogy a társadalom felelős a családokért, de a családok is felelősek azért, hogy hogyan alakul a társadalmi környezet. Kifejtette bővebben ezt a gondolatot?

- A családnak magának is kell tennie azért, hogy családbarát környezete legyen. Nagyon rossz úton jár az a család, amely bezárkózik, egyfajta mártír öntudattal figyeli a körülötte, a feje fölött zajló folyamatokat. Ha a család nem érzi azt a felelősséget, hogy környezete számára családbarát mintá-

legyen, akkor a környezete is egyre inkább deformálódik. Ahogyan a bevételben is fogalmaztam, a veszély elől való menekülés nem hárítja el a veszélyt. Ezen a konferencián civil szervezetek találkoztak össze, egyházi kezdeményezésre. Fontosnak tartom, hogy társadalmunk gondolkodásába beépítsük a családbarát fogalmát.

- Az említett konferencián elhangzott előadásokban - ha nem is direkt módon, de áttételesen mindenképpen - megfogalmazódott, hogy ma sokan, sokszor a szabadságra hivatkoznak, szabadságjogok nevében rombolnak le vagy kérdőjelez-

nek meg fontos értékeket. A szabadság nagyon jól hangzó és sokakat megtévesztő fogalom: nem kell kötöttségeket vállalni, nincsenek korlátok. Ilyen környezetben sokszor nehéz döntést hozni és kiállni a keresztény értékrend mellett. Mít mondhatunk ezekre a jól hangzó érvekre?

- XVI. Benedek pápa beszédeiben sokszor érinti a szabadság kérdését. Figyelmeztet arra, hogy az emberi személyt, annak szabadságát tisztelni kell, ez jó dolog. De az erkölcsi relativizmus annyira „tisztelt” az embert, hogy sokszor nem meri kimondani az igazságot sem. Így az embert bezárja egoizmusa

börtönébe, abszolút magányosságba taszítja. Azt gondolom, hogy a szabadsághoz hozzá kell tennünk két dolgot: az igazságot és a szeretetet. Ha nem teszünk hozzá az igazság és a szeretet valóságát a személy méltóságához, akkor az ember tényleg belezuhan az individualizmusba. Megfagyunk a magányunktól, az elszigeteltségünkötől.

Ami kiemelhet bennünket a magányból, az önzésből, az a szeretet. Én bízom abban, hogy egyre többen felismerik a relativizmusnak ezt a veszélyét. A Jöjjön el az én országom plakátban nem csak az a fájó számunkra, hogy egy imádságot karikíroztak ezzel, hanem a tartalma, a mondanója is borzasztó.

- Ön a konferencián „A családbarát egyház víziója” címmel tartott előadást. Milyen, vagy milyenek kellene lennie a családbarát egyháznak?

- Azt gondolom, hogy nekünk is valóban családbarát kell lennünk. A családpasztorációt az evangélicizáció szerves részének

kell tekintenünk, nem egyfajta luxusszolgáltatásnak. II. János Pál pápa nagyon sokszor hangsúlyozta, hogy a családpasszoráció az új evangélicizációnak igen fontos útja. Minden hitoktató tapasztalja, hogy ha nincs mellette a család, akkor ő sokkal kisebb hatékonysággal dolgozik.

Az egyháznak figyelembe kell vennie azt, hogy híveinek többsége feleség, férj, anya, gyermek, nagyszülő és unoka. Ennek a ténynek meg kell jelennie a liturgiában, az igehirdetésben is. Otthonossá kellene tennünk egyházközségeinket a családok számára. Erre már sok jó példát látunk, de van még bőven tennivaló.

- A konferencia előadásai is utaltak rá, hogy ma már Európa országai és Magyarországon is előfordul, nem is egyszer, hogy a katolikus családok is válságba kerülnek, sőt tönkremennek. A katolikusok között is sok elvált van, nálunk is jól ismert a csonka család fogalma. Mít tehet ilyen helyzetben

az egyház, és hol a helyük az egyházban azoknak, akiknek zátonyra futott az életük, a házasságuk?

- A családbarát egyháznak két irányba kell irányítania a figyelmét. Egyrészt a megelőzésre: a család erősíteni, kiegészíteni a családok hálózatát, segíteni a családoknak abban, hogy egymásra találjanak. Ugyanakkor a családbarát egyházban otthonra kell találniuk az elváltaknak és újrarázasodottaknak is.

II. János Pál pápa mondta sokszor, hogy az egyházban az elvált és újrarázasodott ember is megkeresztelt ember marad. Nem alóthat, de tagja az egyháznak, meghívást kap az imádságra, a szentmisére, a közösségekbe, és magára az evangélicizációra is. Az egyház nem zárkózat el attól, akinek zátonyra futott az élete. Jézus szavaira emlékezve: különös figyelmet kell szentelni rájuk, hiszen nem az egészségesnek van szüksége az orvosra, hanem a betegnek.

Magyar Kurír

CSAK IMÁDKOZÓ...

Folytatás az 1. oldalról.

A hűséget és szeretetet erősítették meg sok lélekben, másoknak pedig a nagylelkű újrakezdés tapasztalatát ajándékozták. Ezért akarunk mi is élni az imaév által felkínált lehetőségekkel egyéni, egyházközségi, egyházmegyei és nemzeti szinten egyaránt.

Mindszenty bíborostól meg akarjuk tanulni a Krisztushoz és az Egyházhoz való hűséget, valamint a hazaszeretetet, amelyeknek - II. János Pál pápa szavai szerint - „tündöklő tanúságtételét” hagyta ránk. Idézzük emlékezetünkbe azt a levelet, amellyel nem sokkal azelőtt fordult a Szentatyához, mielőtt elhagyta volna a budapesti amerikai nagykövetséget: „Kész vagyok elhagyni hazámat is, hogy száműzetésben folytassam az engesztelést Egyházzal és népemért. Alázatosan teszem le ezt az áldozatot a Szentégyháznak, miután az a meggyőződésem, hogy a legnagyobb egyéni áldozat is kicsinyvé törpül, ha Isten és az Egyház ügyéről van szó”.

Amikor Sodano bíboros, a Szentatya államtitkára, 2001. május 19-én a római magyar közösség megemlékező szentmiséjén értékelte ezt az áldozatot, szövege Mindszenty boldogáavatásáról is: „A történések különféleképpen értékelhetik egyházkormányzati működésének megnyilvánulásait vagy a helyzetértékeléssel fakadó egyes állásfoglalásait. Egyedül Isten tőkéletes, míg minden ember mű tőkéletesíthető. Maga Michelangelo is tőkéletlennek látta Mózesét, mivel az nem szólt meg!”

Mi ma az ő személyes apostoli elkötelezettségére akarunk emlékezni, amelylyel az Egyházat és a Hazát szolgálta, óriási személyes áldozatot árán is. Egyébként, amikor az Egyház a boldogok közé iktatja egy jeles fiát, ezzel nem kívánja szentesíteni mindenegyes döntését, amelyet élete során hozott, hanem a hősi erényeket akarja felmagasztalni, amelyeket a szent élt... Ezt elmondhatjuk a nagy magyar primásról, akinek az volt a küldetése, hogy vezesse a keresztény népet történelmének abban a tragikus órájá-

ban. Amit benne az Egyház fel akar magasztalni, az pástori elkötelezettségéhez való nagy hűsége, Jézus példája szerint, aki életét adta nyájáért” (Sodano bíboros, 2001. május 19.) - mondta a vatikáni bíboros államtitkár.

Amikor ezen a zárandoklaton hálát adunk Istennek, hogy Mindszenty bíborosban rendíthetetlen Pásztor ajándékozott nekünk, azért imádkozunk, hogy az ő ragyogó példája tanítsa meg az új nemzedékeknek, hogyan kell minden körülmények között hűségesnek lenni Krisztushoz és az ő Egyházához és szeretni hazánkat. Ez lesz a lelki megújulás évének igazi gyümölcse, ez ragyogtatja fel a bíboros jelmondatát: Pannonia Sacra.

* TERNYÁK Csaba érsek e szentbeszéde elhangzott május 13-án, az országos Mindszenty-zárandoklaton, Esztergomban.

A BIBLIA NAPJA

A Szatmári Egyházmegye ugcsojai esperesi kerületében nyár derekán szervezték meg a Biblia Napját. A találkozó, amelyen az esperesség papjai és hívei vettek részt, szentmisével kezdődött, amelyet Schönberger Jenő püspök mutatótt be a túrterebesi Nagyboldogasszony templomban.

A szentmise után a püspök felszentelte az esperesség új Közösségi Házát, amelyben számítógépes terem, hittanterem és klubhelyiség várja a fiatalokat és a felnőtteket egyaránt. Ezt követően, a Világi Irodájának munkatársai beszélgetéseket vezettek a Szentírásról gyerekek, fiatalok, fiatal házaspár, idősök, egyháztanácsok és a Mária Légio csoportoknak.

A hittanteremben az érdeklődők megtekintették az egyházmegye vándorkiállítását, amely idén festmények és papírhűk mellett, régi, értékes Bibliákat mutat be. Szentírás a XVII, illetve XVIII. századból, illusztrált Bibliák, valamint más egyházi könyvek: bibliamagyarázatok, imakönyvek. A rendezvényt a gyerekek előadása zárta, akik bibliai történeteket jelentettek meg Ábrahám-tól Jézusig. MK

Floridai levél AZ ÍRÓ MACSKÁI

Hemingway macskái nem közönséges egerészök. Pedig erre a mesterségre a többinél jobban felszerelte őket a természet. Hat lábujjat adott nekik. Az író egykori, Key West-i kertjében otthonosan mozognak az eredeti, vagy 50, kevéssé zsongorodott utódai.

Ernest Hemingway és második felesége, Pauline a múlt század harmincas éveiben volt háztulajdonos Amerika legdélibb városkájában, Key Westen, a Whitehead utcában. A nagy kerben álló emeletes házat Pauline nagybátyja vette meg nekik. De miután az író előbb Pauline-től el, aztán a háztól megvált, véget ért a korallszigeti gyönyöget. (Kivéve a macskáknak).

Azokban az időkben, amikor a turisták még nem önzönlötték el a vidéket, kedvelt helye volt a művészeknek, írónak. Hemingway is John Passos, a Három Katona és a Manhattani Kalauz írójának a biztatására került Key Westre. Később háztulajdonos lett Tennessee Williams. A vágy villamosa írója is.

Hemingway legjelentősebb műveit Key Westen írta. Itt született többek között a Kilimandzsáró hava és az Akiért a harang szól. Alkotói nyugalmat a fő ház mögötti kis épületben lévő dolgozószoba biztosított neki. Keskeny, meredek vaslépcsőn igyekszik fel a látogató a hatalmas szobából álló emeletre, hogy „beszívjon” valamit a helyesgő atmoszférájából. Az írő azonban nem ült mindig íróegye fölé hajolva a magas fáktól árnyékolt stúdióban. Vagy a tengeren halászott, vagy a Duval Streeten, Sloppy Joe bárjában ivott a cimboráival. Nem hinném, hogy akkoriban ilyen fűlékítő hangzavar uralta volna a Duval Streetet, ahol az egymás mellett álló vendéglőkből, bárókból más-más „zene” ömlik ki az utcára. Szerencsére, a csak néhány lépéssnyire lévő Whitehead utcába semmi sem jut el belőle. A Hemingway ház jelenlegi urai, a macskák nyugalma nem zavarja meg semmi.

A Key West-i házakról számtalan, érdekes, fényképekkel illusztrált munka jelent meg. A sziget építészeti stílusára erősen hatottak a Bahama szigetektől érkező korai telepesek. S mivel Key West és a Bahamák klímája hasonló, itt is úgy építkeztek, hogy a házak ellenálljanak a tűző napnak, forróságnak, a hatalmas esőzéseknek, hurrikánoknak. Az építkezéshez szükséges fát, vagy messziről, hajókon hozták, vagy felhasználták a korallzónayokon tönkre zúzott hajók anyagát. Cölöpökre, vagy korall tömbökre állították a házakat, hogy védjék a tenger mindent elárasztó, gyakori ártától és a pusztító esőzésekétől. Korallban pedig nem volt hiány, hiszen ez az alapja a vagy 100 mérföldnél hosszabb szigetláncnak. Érdekes paradoxon, hogy éppen ez, a hajósoknak halálos veszedelmet jelentő anyag lett egyik alapja a zsebkendőnyi sziget gazdasági fellendülésének, és az egy fejrre eső jövedelmet illetően Key West általa sorakozott fel az USA leggazdagabb városai közé.

Key West mesélhetne a kalózkokról, a hajókat szándékosan rossz irányba irányító tengeri rémekről, akik mindent megtektek, hogy a korallzónayon széjjel törő hajóról megszerezzék a kincseket, ékszer, aranyat, ezüstöt. Ellenétes jelentőségű angol szó a wrecker. Mert míg ezzel jelölik meg a hajót zátonyra juttató gazembert, így nevezik a hajóroncs-kuatót és a hajóroncs-mentőt is.

A Whitehead utcában, John Geiger kapitánynak a 19. század elején épült háza a korai építkezés iskolapéldája. Az ablakok, ajtókban hatalmas zsalugáterek. Nem engedik be a hőséget, és védelmet jelentenek a hurrikánok idején. A tornác padlója kijelöl lejt, hogy az esővíz lefolyjon róla. A hátsó tornác két oldalán a ciszternákat le-

Mindszenty József hercegprímás elhurcolását és perbefogását követően, 1949 tavaszán Grósz József érsek vette át a magyar katolikus püspöki kar vezetését. Nem zárkózott el a párbeszéd elől, de alapvető kérdésekben ő sem ismert alkut. Már 49 koranyarán kemény szavú levelében kérte az akkori kultuszminisztert, Ortutay Gyulát az alkotmányban biztosított vallásszabadság tiszteletben tartására. Levelében a főpap kendőzetenül sorolta fel az egyházat és a hívőket ért sérelmeket, illetve a hatóságok túlkapásait. A miniszter még csak válaszra sem méltatta az érseket, viszont továbbította Rákosi Mátyás állam- és pártvezetőhöz, azzal a megjegyzéssel, hogy „Grósz érsek levele kezd emlékeztetni Mindszenty József stílusára...” A hercegprímás elítélésével távolról sem törte meg az egyházat, és ezt a hatalmon lévő kommunista rendszer is jól tudta. A párt vezetősége 1950. júniusi ülésén döntést hozott a harc további élezéséről. Még abban a hónapban az ÁVH 1500 férfi és női szerzetest deportált négy szerzeteshelyekre. A püspöki kar nevében Grósz érsek ismét tiltakozott a kormánytól. Egyben jelezte, hogy hajlandó tárgyalásra az állam és az egyház viszonyának rendezéséről. A nyolc forduló után, 1950. augusztus 30-án Grósz érsek és Darvas József vallás- és közoktatásiügyi miniszter megála-

A GRÓSZ-PER 55 éve történt

podást írt alá, amelyben a püspöki kar elismerte a Magyar Népköztársaság államrendjét és alkotmányát, továbbá ígéretet tett arra, hogy maga is eljár azon egyházi személyek ellen, akik a fennálló törvényes rend ellen lépnek fel és nem engedi a hívők vallásos érületének államellenes politikai célokra történő kihasználását. A kormány ezzel szemben ígéretet tett arra, hogy az alkotmány értelmében szavatolja a szabad vallásgyakorlás jogát, biztosítja az egyház háborítatlan működését és hozzájárul nyolc katolikus egyházi iskola visszaadásához. A rendszer azonban jól tudta, hogy messze állt a katolikus egyház teljes behódolása, ezért ismét erőszakhoz folyamodott. Ürügyet a már letartóztatásban lévő pálos szerzetesek elleni vádak szolgáltattak. Révai József, a kommunista párt főideológusa, 1951 májusában változta a pálosok elleni koncepcióját. Ekkor még nem dőlt el egyértelműen, hogy az eljárást kiterjesszék-e Grósz József székesfehérvári püspökre is. Révai tanácsára néhány nappal később az ÁVH elhurcolta Grósz érseket. A június 22-től 28-ig tartó perben a főpap megerősítette az államellenes szervezkedés vezetésének vádját. Kémkedéssel és valutauzérkedéssel kiegészített állításokkal illeték nyolc társát, köztük három papot. Vezér Ferenc pálos szerzetes esetében

gyilkosság, többrendbeli gyilkosságra való felbujtás és a népek közti békés egymásmellettélés megbontására irányuló bűntett elkövetése volt a vád. Természetesen valamennyi vádlott, akárcsak a korábbi politikai perekben akadozósnál vallott és mindent beismer, amivel ÁVHs vallatói gyanúsították őket. Grósz József érseket 15 évi fegyházbüntetéssel sújtották, Vezér Ferenc pálos rendfőnökre pedig halálos ítéletet mondtak ki, amit még 51 nyarán végre is hajtottak. A többi vádlottat 8-tól 13 évig terjedő szabadságvesztésre ítélték. A per második napján az ÁVH ideiglenesen háziőrizetbe vette Pétery József váci és Shvoy Lajos székesfehérvári, valamint Hamvas Endre szeged-csanádi püspököket. Az intézkedés célja az volt, hogy kényszerítsék őket a kormányzathoz hí - ügynevezett - békepapok ki nevezésére irodaigazgatóknak, illetve püspöki helynököknek. Szinte ezzel egy időben a budapesti kormányzat határozatot hozott az Állami Egyháziügyi Hivatal felállításáról, amely aztán a kommunista rendszer bukásáig tartó négy évtizeden át mindent megtejt az egyházak feltétel nélküli behódolásának biztosítására, ezen belül pedig a papi békemozgalom irányítására, a színpalak mögött pedig a besúgórendszer kiépítésére az egyházakon belül is, továbbá az ateista világnézet terjesztésére.

Vincze András

A PÁPA ELLENI MERÉNYLET 25. ÉVFORDULÓJÁRA

Körülbelül 400 ezer zarándok, köztük 136 szervezett csoport jött el szinte a világ minden részéről, hogy május 13-án részt vegyenek az első jelenés 89. évfordulójának ünnepségén, amelyet a krakkói bíboros érsek, Stanislaw Dziwisz vezetett. Ő volt II. János Pál pápa személyi titkára, aki 1981. május 13-án a merénylet után azonnal a Gemelli-klinikára szállította a pápát, és így hozzájárult életének megmentéséhez. Ezen a napon a fatimai szentély túllépte befogadóképességének határát, így több ezer zarándok volt kénytelen a szentélyen kívül részt venni a szertartásokon.

záró fedőlapok. (Az 1940-es évek elejéig esővíz volt a sziget édesvíz „forrása”). De John Geiger házának legnagyobb értéke és érdekessége - a korabeli bútorok mellett - a falakat borító rengeteg Audebon rajz és festmény.

John James Audebon (1785-1851) amerikai ornitológus, festő, grafikus „feltérképezte” és pompás képekkel illusztrálta Amerika madárvilágát. 1832-ben, Key West madarait tanulmányozva éppen Geiger kapitány házában vendégszékedett. Így került a rengeteg, szebbnél-szebb mű a Geiger-házba, amit ennek emlékére Audebon-háznak neveztek el.

Bitskey Ella, Sarasota

„Ez a május 13. nagyon különleges nap” - jelentette ki a szentély rektora, hozzátéve, hogy a krakkói bíboros érsek fatimai jelenléte volt a fő oka annak, hogy a zarándokok ilyen nagy számban jöttek el Fatimába.

Dziwisz bíboros három alkalommal kísérte el II. János Pál pápát Fatimába. Szavai szerint most azért jött, hogy „hálát adjak az Úrnak és a Szűzanyának a pápa életéért, amellyel 24 éven át hűségesen szolgálta az Egyházat és az egész emberiséget. Azért jöttem el, hogy ezt megköszönjem személyesen és a krakkói egyházmegye nevében, amelyet XVI. Benedek pápa az én lelkipásztori gondjaimra bízott.”

„II. János Pál maga kérte a Gemelli-klinikán a fatimai titkot tartalmazó borítékokat. Miután tudomásul vette annak tartalmát, felismerte magát a fehérbe öltözött püspök alakjában, aki egy meredek hegyre ment föl és fölerve a hegy tetjére, a nagy kereszt lábánál térdre borult, egy csoport katona pedig löfegyverekkel és nyíllal tüzelte rá, megölte őt.” Lúcia nővér véleménye szerint, amelyet Tarcisio Bertone bíboros jelenlétében fogalmazott meg: „1981. május 13-án a Szent Péter téren megvalósult az, amit

PÁPAI LEVÉL...

Folytatás a 3. oldalról.

„Kedves olvasók, nagy örömmre szolgál, hogy a Famiglia Cristiana eljuttatja otthonaitokba enciklikám szövegét és hogy néhány szóval megkönyvithezem számotokra olvasását” - kezdi levelét XVI. Benedek pápa, majd kifejti, hogy a dokumentum első része kissé „nehézne” és elvontnak tűnhet. Előrehaladva az olvasásban azonban nyilvánvalóan kiűnik belőle a szándék, amellyel válaszolni akart a „kereszténynek életére vonatkozó konkrét kérdésekre”.

Az első rész arról szól, hogy valóban szerethetjük Istent, mert közel van hozzánk, belépett életünkbe, jelen van a szent-ségeinkben. A szeretet nemcsak egy érzés, hozzátartozik az akarat és az intelligencia is, így megtanulhatjuk szeretni Istent szívünk s lelkünk teljességével.

Vajon tudjuk-e valóban szeretni felebarátunkat, aki idegen, vagy egyenesen ellen-szentes számunkra? Igen - válaszol levelében a Pápa -, ha Isten barátai vagyunk. Ha Krisztus barátai vagyunk és hozzá fűződő barátságunk fokozatosan fontossá, meghatározóvá lesz számunkra, akkor elkezdjük szeretni azokat, akiket Ő szeret, és akiknek szüksége van ránk.

Levele második részében a Szentatyá aláhúzza, hogy az egyháznak folytatnia kell karitatív tevékenységét a testben és lélekben szenvedők megsegítésére, nem hagyhatja azt pusztán a humanitárius szervezetekekre. Ami az egyház politikai szerepvállalását illeti, a Pápa leszögezi, hogy a politika elsődleges feladata a társadalom igazságos rendjének megteremtése. Az egyház természeténél fogva nem folyik bele közvetlenül a politikába, tiszteletben tartja az állam szuverenitását és annak rendjét. Ennek a keresése a józan ész dolga, miként a politika valamennyi állampolgár érdeke. Gyakran azonban a józan ész elvakítja az érdeket és a hatalomvágy - folytatja magyarázatát XVI. Benedek. A hit arra szolgál, hogy megtisztítsa az észet, hogy az helyesen lásson és döntsön. Az egyház feladata tehát, hogy meggyógyítsa az értelmet és megerősítse a jó akaratát. Ebben az értelemben - anélkül, hogy ő maga politizálna - az egyház színdíven részt vesz az igazságot folyó harcban. A közéletben dolgozó keresztényekre vár a feladat, hogy egyre új utakat nyissanak az igazság felé.

Levele végén a Szentatyá hozzát teszi még, hogy az igazság soha nem teheti fölöslegessé a szeretetet. Az igazságon túl az embernek mindig szüksége lesz szeretetre, amely lélekkel tölti meg az igazságot. Napjaink ezer sebből vérző világa a keresztény szeretet tanúbizonyságára vár, melyet a hit világít meg. Világunkban, mely gyakran oly sötét, ezel a szeretettel ragyog föl Isten világsága - zárja levelét XVI. Benedek pápa a Famiglia Cristiana - katolikus hétlapban. VR

mi, a három pástorgyermek 1917. július 13-án a titokban láttunk.”

A titok harmadik részét maga a pápa hozta nyilvánosságra 2000. május 13-án Fatimában, amikor a két kis pástort, Ferencet és Jácintát boldoggá avatta.

A bíboros felidézte azt is, hogy II. János Pál pápa, akit a merénylő halálosnak szánt golyója súlyosan megsebesített, a fatimai Szűzanya közbenjárására menekült meg, és kijelentette: „II. János Pál szilárdan hitte, hogy egy kéz kilötte, egy másik azonban eltérítette a golyót.” „II. János Pál pápasága - ki ne emlékezzen erre? - ezzel a bátor felhívással kezdődött, amelyet a földön élő összes emberhez intézett: Ne féljete! Nyissátok ki, sőt tárjátok szélesre a kapukat Krisztus előtt! Pápasága minden napján elismételte: Totus Tuus, Maria - Tejesen a Tiéd, Mária, nem csak a szavak szintjén, hanem valóban a teljes önátadás lelkiállásával, egészen élete utolsó napjái, halálának órájáig! Kétségtelen, hogy II. János Pál pápa ennek az önátadásnak köszönhetően vált főszereplővé a Fatimai Üzenet teljesítésében, amelyet Mária adott a pástorgyermeknek.” (Részlet Dziwisz bíboros-érsek ünnepi homíliájából).

Kondor Lajos SVD, Fatima

ÖREGKORI VISSZAEMLEKÉZÉSEIM AZ 1956-OS FORRADALOMRA

Kilenc éves próbálkozás után, 1956 augusztusában a Miskolci főkapitányság rokoni látogatási határléptét adott, hogy szülőföldem elcsatolását követően, végre hazautazhassak Túrterebesre. Nagy öröm töltött el, hiszen kilenc év után először láthattam, és mint közben már 6 éve Budapesten felszentelt pap, először áldhatam meg szüleimet.

Az országos hangulat nagyon biztató volt politikailag. Az írók Petőfi-köre nyíltabban és bátrabban nyilatkozott meg az Irodalmi Újságban; egyik példányukat a rendőrség elkobozta. A nyár folyamán az egyetemi és főiskolai hallgatók kezdtek gyűléseket tartani és követeléseket megfogalmazni a kötelező betakarítási munkáik közben.

Ebben a szabadabb hangulatban töltöttem el Túrterebesben, Szatmáron és Gyulaférváron egy egész hónapot. Végleges hazatérésemre nagy biztatókat kaptam Márton Áron püspöktől, Czumbel Lajos egyházmegei kormányzó pedig egyenesen haza rendelt; a teológiát haza szándékozott hozni Gyulaférvárról Szatmárra. Egészen természetesen vették, hogy Bukarestben mindezt elfogadják. Visszatérve Sátorlajú helyre, a szokott módon megkezdtek az iskolaévet és hitoktatást. Egri főpásztorom ugyancsak természetesnek vette, hogy beindítottam hivatalos hazatérésem szüleimhez és Szatmárra.

Az új iskolai év az egyetemisták nagy gyűléseivel és pontjait megszerkesztésével lázba hozott szinte minden egyetemi várost. Október 23-án pap barátomhoz utaztam Bodrogkeresztúrra, szüleinek szüretére. Az éjfélvi vonattal érkeztem haza Újhelyre. Plébánosom másnap reggeli misére menet bekopogott szobámba és jelezte, hogy Pesten kitört a forradalom. A hittanórák csak félfele kezdődtek. Tanítványaim közül többen magyar zászlókkal szépen, rendben felvonultak a nagy templom elé, a főterre, a Kossuth szoborhoz. Dél felé járt az idő, amikor az egyik tanár rögtönzött tüntetés keretében szólt az ifjúsághoz. Aztán önként jelentkezők is felszólaltak: egyházközségünk elnöke, egy korosabb ügyvéd, aki bejáratos volt a plébániára rendszeresen. Az emelvényre lépett. Okosan szólt. Még 50 év után is fülemben csengenek szavai: akármilyen hírek is hangzanak a rádióban, legyen mindenkinek a helyén a szíve is, és az esze is. Igazi változást nemcsak lobogó szívvel, de helyén való ésszel lehet csinálni.

A Himnusz, a Szózat és egy-két nóta közben a déli harangszóra a Kossuthgimnázium és a Szőlészeti Szakközépiskola növendékei el is vonultak intézetükbe. A Kossuth tér már korábban megtelt tömegekkel. Jöttek az általános iskolások. Talán a felsősöket is felvonaltatták.

Délre megérkeztek a újságok, de fő hírhordóink a vasutasok voltak. Újhely végállomás volt, és nagyon népes vasutas kolónia székelt a városban. Ha jól emlékszem a délutános gyerekeket idejében haza engedték, már október végén jártunk és korán sötétedett. Előkerültek a rádiókészülékek és a házak ablakaiba téve ontották a Szabad Európa Rádió híreit. Másnap-harmadnap csákyokkal

szétverték a partizán szobrot templomunk mögött, és kezdődött a vörös csilagok levevése, összetörése.

A rendőrség elég szép létszámmal rendelkezett városunkban, járási főkapitányság voltunk, és a városban határőr laktanya működött. Nagyobb létszámú fegyveres erőt képviselt az országos hírű börtön. Ez azt jelentette, hogy sok fegyver volt a lakosság birtokában. Hét végére (október 28., vasárnap) komoly mozgólódások és fenyegetődzések keletkeztek. A korábban túlbuzgó párttagok átmenekültek a zöld határon Szlovákiába. 28-án már szentmisét kértek tőlem a magyar hazáért, majd külön az előkért és holtakért. Hét végére kiürültek az iskolák is. November 1. - Mindenszentek kötelező ünnep volt. A temető kivilágítása is megtörtént. A középiskolásokat kivézenyelték a hősök temetőjébe, ahol ugyancsak (egy hét telt el október 23. óta) forradalmi hangulat alakult ki. A történelem tanár szélsőséges hurokat pengtetett, és mea-culpazott az eddigi történethamisítás miatt. Közben másodsor is visszahívták az oroszokat és 30-án megtámadták Pestet.

Vidéken regionális fegyveres csoportok alakultak. Az Újhelyiek kisebb ágyúkkal felszerelve önkéntesen vonultak Kőkapuhoz, Pálháza és Kishuta hegyeibe, teljes hadrendet képezve. Nagyon jó nevű körörosunk, Rác S. négy gyermekes, templomos családja is kivonult. Megszervezték a forradalmárok élelmészését... Hosszú békítő tárgyalások után, november 4-én, vasárnap hajnalban a szovjet tankok átvonultak a városban és megadásra kényszerítették az önkéntesen alakult ellenálló csapatot. Sok fegyver maradt a hegylakók birtokában.

Előbb azonban, november 3-án este demokratikus közgyűlést hívott össze a megyeháza nagyermebe két jogi végzettségű ügyvéd, akik a forradalmi bizottság élére kerültek és a történetek jogi formában igyekeztek tartani és szervezni. Néhány rendeletet is kihirdettek. Akkor még nem hangzott el a rádióban Mindszenty szózata. Nagy lelkesedéssel lett úrrá a közgyűlésen. Még jegyzőkönyvet is vezettek. Káplán-társammal képviseltük egyházunkat, de minden vallás és felekezet jelen volt, vagy képviseltette magát (még a rabbi is). Természetesen a vasárnapi istentiszteletnek számára is kapunk vezérleveket: segítségünk, fogjunk össze a közrendért. Ezt a nyugodt, békés hangulatot zavarta meg november 4-én virradatkor a szovjet hadsereg városom áthaladó lánctalpas tankok dübörgése.

Mindenszentek és Halottak napját különös érdeklődéssel ülte meg a város. Én mondtam a halottaknap esti szentbeszédet. Nemzeti zászlók és fekete lobogók lengedeztek az egész városban. Atrocitások nem voltak, mert a nagyszájú, fő kommunisták Szlovákiába menekültek. Nagyon lassan szivárogtak vissza hivatalaikba. Aztán egy nagyon vegyes kormányzás és irányítás lett úrrá. A tanítás nem teljes gőzzel, de még a karácsonyi szünet előtt beindult. A hitoktatást itt-ott szervezték, de a korábbiakhoz képest lényeges változás nem történt. Bizonytalanság uralkodott. Nagyon várta mindenki a karácsonyi szünetet, és tervezetések tömkelege látott napvilágot. Újév után hangulatváltozás állt be. A régi párt-adminisztráció visszaszívárgott. Már ez is feszültséget okozott, a több pártrendszer is mozgolódott. Ki bátrabban, ki rafináltabban. Mi mérgesítetté el a helyzetet? Az újjászerveződő kommunista párt igazoltatta vezető tagjait: hova tűntek el, amikor kitört a forradalom?

Gyávaságból és gerinctelenségből kezdtek vádolni és rágalmozni az ellentábor képviselőit: ezek fenyegették őket, és életüket akarták menteni az ország és hivataluk elhagyásával. Megtévesztő hazugságok is akadtak bőven. Vérengzés nem volt. Igazságszolgáltatás nem volt, a bíróságok még nem álltak vissza.

MUK. A Szabad Európa Rádió is fűtötte a népet. És elindult a menekültek tömege Nyugat felé. Nekem is szóltak, hogy teherautó indul, és elvisznek. Persze eszem ágában sem volt. Ha menni kell, akkor inkább Keletre indulok, haza, szülőföldemre. Híre járt, hogy a szovjet egyetemistákat deportáltak. M(árciusban) Ú(jra) K(ezdjük) terjesztették a szórólapon és a falragaszok, meg a suttogó propaganda. Persze ez revans volt a politikai rendőrség egyre erőszakosabb tevékenységére. Aztán újra indult a beszüntetés, összefogdoszták és gyűjtőbe vitték a forradalmárokat.

Az iskolai hitoktatás elkezdése. Újra lehetett jelentkezni. Mivel a szakközépiskolákban törvényileg nem volt hitoktatás, önkéntes jelentkezés alapján, az igazgatóval elindítottuk. Én magam lettem a katolikusok hitoktatója. Nagyon jó csoportom volt, háromszor két órában. A hit iránt valami különös ragaszkodás ébredt fel néhány ifjúbán, a szőlészeti szakközépiskola vegyes osztályaiban, a fiúk és lányok körében. Sajnos csak egy fél évet tartott: szeptembertől csökkentették a hittanórák számát, és csak gimnáziumokban lehetett tartani.

Egy különös iskolai forradalmi utóhangnak lettem majdnem áldozata. Az 5. vagy 6. osztályban történt; vegyes osztály volt. Január lehetett. Egyik szünetben a legénykém összeszólalkoztak. A szőlőből feljáró fiúk - nyilván családi örökségként, egyik osztálytársukra kimondták az ítéletet: a te pad is kommunista párttitkár. Ti vagytok az oka annak, hogy a szovjetek levették a forradalmat. Valószínűleg gyerek-csinnyevésből, kimondták a jelszót: akasszuk fel! Az osztályban hosszú fogason függtek a kabátok és a sálak! Nyilvánvaló, hogy még nem kezdődött el a hittanóra, mert az esemény a hosszú szünetben történt, és a hittanórát csak utolsó órában lehetett tartani. Futótűzként terjedt el a hír, hogy kommunista gyermeket akasztottak a fogasra. Valószínűleg, a kiszemelt fiúcska elmondta szüleinek az összeszólalkozást. A szülők is felújhatták az ügyet. A tanterület elé került és az osztályfőnöknőt sározták be; nem gondoskodik a szüneti fegyverlemlről. A rendőrkapitányságra is eljutott a különös hír. A három hitoktatót (káplánt) be rendelték a politikai osztályra: ez erkölcsi kérdés, és a papok nem tanítják meg a tízparancsot - vádaskodtak.

Végül mégis kiderült, hogy a fiúcska a szőlőhegyről járt be az iskolába. Apja szőlőmunkás, és csatlakozott az ellenállókhöz. Mivel a három hitoktató közül én voltam a legidősebb, egy kicsit bátrabban keltem hitoktatói becsületünk védelmére. Szó szót követett, és a vallató rendőrtiszt fenyegetőzve kérdezett, hogy melyik templomban működök. Nem kertettem: itt vagyok, minden vasárnap és ünnepnap meghallgathatja prédikációimat! A különös újhelyi esetet röviden meg a megyei újság is közölte. A legtöbb pedagógus és vezető az egészet nem tartotta többnek, mint egyszerű, gyermeki (10-12 évesek) csinnyevésnek. A forradalom után 3-4 hónappal már hazugságokkal lehetett táplálni, élesíteni az ellentétet. Aztán nagyon sok volt a le tartóztatás, begyűjtés. Ha jól emlékszem, a visszaállt kommunista bíróság 400 halálos ítéletet hozott és hajtott végre. Nagyon nagy lett a pánik. Az ENSZ sajnos nem lépett fel határozottan. Nagyon sokan és sokat szenvedtek.

Cserhádi István, Nyíregyháza

A TUSNÁDFÜRDŐI ÚJ TEMPLOM JUBILEUMA ALKALMÁBÓL

Ez a plébániatemplom az erdélyi magyarság erőszakos elnyomásának legnehezebb időszakában: a hírhedt „Ceausescu-korszakban”, 1982-83-ban épült a nagy kockázatot vállaló fiatal plébános, Incze Dénes kezdeményezésére.

Azokban a nehéz éveekben, ez a templom volt az erdélyi csendes magyar ellenállás szimbóluma; a „konduktor” a zsidókat elűzte, a németeket pénzért eladta. Az erdélyi magyarokról úgy döntött, hogy falvaikat lerombolja, és ezek lakosságát szétszórja. Erdélyben tilos volt magyar templomot építeni. Ám az ortodoxoknak lehetett. Tusnádfürdőn bucaresti engedély nélkül épült az új templom, amelynek párja itt nem akadt.

Ez volt a magyarázata annak az igen kemény zaklatásnak, amelyben a templomepítő plébános és hívei részesültek a helyi csángó-magyar párttitkár (néptanács elnök), a román titkos rendőrség, a csikszereadi talpnyaló magyar vezetőség, és végül Bukarest részéről.

Mivel a főút melletti építkezést - nem messze a diktátor vadászakastélyától - elrejtetni nem lehetett, mindenki beleakadt. A hír szárnyon járt: Tusnádfürdőn magyar templomot építenek! Veltünk az Isten s nem vagyunk elveszve! Felekezeti különbségtétel nélkül örült, imádkozott és izgult mindenki. Helyből feljelentést tettek Bukarestbe. Ezért az építkezést háromszor letiltották, a plébános többször sok-sok ezer leire megbüntették, nemzetközi kémmek nyilvánították, s mindent elkövettek, hogy eltávolítsák. Ez csak azért nem sikerült, mert dr. Jakab Antal akkori megyéspüspök keményen ellenállt és nem engedett a román állam e kérésének.

A legnagyobb baj 1983 őszén következett be, amikor a diktátor-házaspár medve-vadászatra érkezett. Meglátta a templomot. Felkiáltott: „Ki engedélyezte ennek az építését? Nincs elég magyar templom Erdélyben?”... Másnap a vármegye írásban szólította fel a plébánost, hogy a templomot 48 órán belül bontassa le. Ő ezt megtagadta. Hívei azt mondták, hogy baltával aprítsák össze azokat, akik rá merik tenni kezüket. A püspök is felháborodott és megtiltotta a lebontást. Félve a néptől, vagy egy esetleges lázadástól, a kommunisták nem merték lebontani a templomot. Ám a plébános fejfelett kiemelték az ítéletet: mindennek a pap az oka, ezért minden áron meg kell szabadulni tőle. Szobájába, győntatószékébe titkos lehallgató készülékeket rejtettek (ezek a 89-es változás után előkerültek!), a plébánia kapuja közelébe állandó rendőri felügyeletet állítottak, akik azonnal jelentették, hogy kik és meddig tartózkodtak a plébánián. Több mint 20 helyi besúgó figyelte. A már megkezdett templomtorony építését letiltották. Csak a változás után sikerült felépíteni.

Döbbenetes a templom 1985. május 5-i felszentelése is, amelyet az akkori segédpüspök végeztetett, mert Jakab Antal püspököt bosszúból berendelték Bukarestbe. Közül négyezer ember szorongott az utcákon, a templomban; felszám magyar, részben meghurcolt pap jelenlétében. A városkát ellepte a titkos rendőrség. E nap mindenkinek munkába kellett mennie, az iskolásoknak megtiltották a szavalatokat, (mégis mindenki elmondta!) és a helyi sportpályán a kiéheztetett nép ingyen ehetett rostélyost, ihatott sört! Anyyira féltek egy esetleges széklez lázadástól, hogy aztan Tusnádfürdő irányába jegyet nem adtak senkinek, sem a vasúton, sem az autóbúszokon.

A befejező ünnepségre 1990. szeptember

(Folytatás a 7. oldalon)

Kéziratokat, fényképeket nem örzünk meg, nem küldünk vissza.

A szerkesztőség

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy rövidítsen a beküldött kéziratokon.

A szerkesztőség

HÍREK - ESEMÉNYEK

Angliába utazik a pápa

XVI. Benedek pápa jövőre Nagy-Britanniába látogat. Utazására - mint a Daily Mirror című lap írja - szeptemberben kerül sor. XVI. Benedek személyében másodszer jár majd katolikus egyház fő brit földön, miután VIII. Henrik angol király 1534-ben szakított Rómával. Elsőként II. János Pál közel negyed évszázaddal ezelőtt látogatott Nagy-Britanniába. A pápát a brit katolikus püspöki kar hívta meg, de még nem tudni, hogy sor kerül-e találkozóra a Szentatya és az anglikán egyház élén álló II. Erzsébet királynő között. M.Gy.

Tarcisio Bertone követi hivatalában

Angelo Sodano államtitkár

A Szentatya - az Egyházi Törvénykönyv 354. kánonja szerint - elfogadta Angelo Sodano bíboros államtitkár lemondását, s egyben felkérte, hogy 2006. szeptember 15-ig még maradjon hivatalában.

Ugyanezzel a dátummal XVI. Benedek pápa Genova érseket, Tarcisio Bertone bíborost nevezte ki Angelo Sodano utódjává.

A pápa szeptember 15-én kihallgatáson fogadja az államtitkárság vezetőit és tisztviselőit, hogy a nyilvánosság előtt közönyt mondjon Angelo Sodano bíborosnak hosszú és nagylelkű munkáját, és bemutatja az államtitkárság tagjait Bertone bíborosnak.

A leköszönő államtitkár, Angelo Sodano bíboros már levélben köszöntötte utódját, „testvéri jókívánságait kifejezve”. MK

A Szentek és Kína

Magas rangú vatikáni küldöttség tárgyalta zárt ajtó mögött Pekingben a diplomáciai kapcsolat újrafelvételéről a Szentek és a Kínai Népköztársaság között. Ez az első magas szintű kapcsolatfelvétel 2000 óta, amikor II. János Pál pápa

szentté avatott 120 vértanú hittérítőt, akiket Kínában öltek meg. A tanácskozásokat némileg beárnyékolta, hogy az elmúlt évek gyakorlatával ellentétben, Peking két püspököt a Vatikán jóváhagyása nélkül nevezett ki. XVI. Benedek pápa a tavasszal több esetben nyíltan bírálta a kínai hatóság fellépését a Szentekhez hű katolikus hívőkkel szemben.

Német kancellár egy kínai főpápnál

A német kancellár nemrég tett kínai látogatása utolsó napján Sanghajban felkereste a katolikus székesegyházat és hosszasan elbeszélgetett a németül is jól tudó püspökkel. A 91 éves főpap életének csaknem egy-harmadát a kommunista rendszer börtöneiben, illetve átnevelő táboraiban töltötte, mert kapcsolatban állt a Szentekkel. Angela Merkel sürgette az emberi jogok, így a szabad vallásgyakorlás szavatolását Kínában is. Hazaindulásakor a kancellár elmondta, hogy az agg püspök mély benyomást gyakorolt rá.

Bizalom a családban

Egy most közétett német közvélemény-kutatás szerint nehéz időkben az emberek túlnyomó többsége a családtól remél támogatást. A válaszadók 81 százaléka számol a rokonok feltétel nélküli szolidaritásával. 12 százalék azonban úgy vélte, nem igen bízik a családtagok segítőkészségében. Egy közlő másfél évtizeddel ezelőtt készült felmérés arról tanúskodik, hogy jóval magasabb volt azoknak az aránya, akik nem tekintették a családot utolsó mentővárnak.

Család és emberi szaporodás

A Családok Pápai Tanácsa által a nyár elején kiadott Család és emberi szaporodás című, közel 60 oldalas dokumentum a leghatározottabban elutasítja

az azonos neműek közti egybekelést és rámutat arra, hogy a hagyományos családmodellt sohasem érte annyi fenyegetés a történelem során, mint manapság. A dokumentum összegezi a Vatikán álláspontját a fogamzásgátlás, a magzatelhajtás és a mesterséges megtermékenyítés kérdésében, megemlítve, hogy az egyház mindezt, csak úgy mint a homoszexuálisok párra nyilvánítását, változatlanul elveti.

Inog a székesegyház tornya

Beomlással fenyeget a szlovákiai Nagyszombat gótikus székesegyházának tornya. A város műemlékszakértői szerint a torony már gyenge szélben is több mint fél méter inog, ezért átmeneti időre bezárták a XIV. és XV. században épült templomot. Becslések szerint a torony helyreállítása legalább fél millió eurót emésztene fel, erre azonban az egyháznak jelenleg nincs pénze. A városi hatóságok azonban nem zárták ki, hogy a műemlék megmentésének költségeit más forrásból fedezni lehet.

Több civil bátorságot

Godfried Danneels belga bíboros arra szólította fel a társadalom, hogy tegyen többet az erőszak megakadályozására. A főpap azt követően nyilatkozott, hogy Antwerpenben, egy autóbuszban hat fiatal ember rátámadt egy idős férfira, akinek senki sem sietett a segítségére és végül belehalt sérüléseibe. Belgiumban, a közelmúltban elharapózott a fiatalok körében az egyre többször halálos kimenetelű erőszak. Danneels bíboros szerint nem egy esetben az áldozatok fellépése példamutató a meghunyászkodó társadalom számára.

Díjat kapott a főrabbi

Az északkelet-németországi Mecklenburg-Előpomeránia tartomány főrabiját Siemerling-díjjal tüntették ki. A 10 ezer euróval járó Siemerling-díjat a neubrandenburgi katolikus Háromkirályok Szövetsége alapította 1994-ben azzal a céllal, hogy serkentse az erkölcsei értékek melletti elkötelezettséget. A 79 éves William Wolff főrabbi is a megértés és a vallások közti kapcsolat erősítése terén végzett munkájáért tüntették ki. A Három Királyok Szövetségét Neubrandenburgban élő katolikus családok hozták létre röviddel Németország újraegyesülése után.

Da Messina sikere

A látogatók rekordot döntöttek a nemrég véget ért római Antonello da Messina kiállításán. Naponta átlagosan 3 ezren keresték fel a XV. századi nagy reneszánsz festőművész alkotásainak gyűjteményes tárlatát. Az első alkalommal csaknem valamennyi da Messina képet bemutató kiállításra még a Drezdai Zwinger is elküldte a tulajdonában lévő, Szent Sebastyént ábrázoló festményt. A képeket a római Quirinale Palotához tartozó Scuderie Múzeumban állították ki. Mint a Múzeum igazgatója mondta, Antonello da Messina műveit ritkán láthatja a közönség, alighanem ezzel függött össze a rendkívüli érdeklődés.

Koszovó Szerbia oltára

A szerb-ortodox egyház pristinai püspöke a nemzetközi közvéleményhez fordult, hogy akadályozza meg Koszovó tartomány függetlenségének kimondását. A rigómezei ütközet emlékére mondott szentmisén a püspök Koszovót „szerb Jeruzsálemként” említette és hangsúlyozta, hogy egész Szerbia egy nagy székesegyház, amelynek egyik oltára Koszovó, és mivel egy templom elképzelhetetlen ol-tár nélkül, Szerbiát sem lehet megfosztani ettől a déli tartománytól. A nyugati országok ez év végéig akarnak dönteni a zömében albánok lakta Koszovó jövőjéről.

Maklári György

MÓROCZ ISTVÁN ATYA GYÉMÁNTMISÉS

Mórocz A. István o.f.m. gyémántmises atya júniusban ünnepelte pappá szentelésének 60. évfordulóját. Először, mint az ausztriai ferences tartomány tagja, a kismartoni rendház templomában, jelenlegi működési helyén, majd Dunaszerdahelyen rokonai és barátai körében, végül Sümegen rendtársaival együtt adott hálát „az Atyának, hogy étellel ajándékozta meg, a Fiúnak, hogy kiválasztotta, és kizárólagos szolgálatra hívta, a Szentléleknek, hogy a viszontagságos időkben is erőt és hűséget adott a hivatásában való helytálláshoz”.

Pappá szentelése után Magyarországon gyárimunkásként dolgozott. Amikor aztán kénytelen volt elhagyni Hazánkat, ausztriai ferences rendtársainál talált befogadást. Dr. Ádám György egykori főlelkész közreműködésével került Németországba. Mannheim központtal három püspökség területén volt a magyar menekültek lelkipásztora, támasza, segítője. Hívei bármilyen kőd, hóvihár, vagy más közlekedési nehézség esetén is mindig számíthatnak arra, hogy Mórocz atya a szentmisét pontosan elkezdje. Nem véletlen, hogy egykori németországi hívei hálás szeretettel és imával emlékeztek meg gyémántmises lelkipásztorukról. Egyikük a hat évtized munkáját a világ 6 napos teremtéséhez hasonlította. „Isten megáldotta és megszentelte a hetedik napot, mert azon megpihent egész teremto munkája után”. István atya a hetedik évtized kezdetén Sík Sándor „Te Deum”-ával mond köszönetet a múltért és gyűjt erőt a jövőre: „Téged Isten dicserlek / és hálát adok mindenért... / Hogy ember lehettem akkor is, mikor az emberek nem akarnak emberek lenni. / Hála legyen! ... / Hogy holnap és holnapután és azután is / akarom énekelni: úgy legyen. / Hála legyen, Uram! / Hála legyen!” Ehhez a hálaadáshoz csatlakozunk mind, akik ismerjük, tiszteljük és szeretjük István atyát!

(-Syy-)

A TUSNÁDFÜRDŐL...

Folytatás az előző oldalról.

8-án, a templom búcsúján került sor, amikor Erdély akkor már nyugalmazott püspöke, Jakab Antal új harangot szentelt és megáldotta az új tornyot.

Azóta negyedszázad telte el. Meghaltak a bajkeverők, s ma áll a szép új templom, az erdélyi népművészet remeke, és hirdeti az Isten dicsőségét. A plébános már a nyugdíjas korhatár felé közeledik. Isten kegyelméből még mindig Tusnádfürdőn lehet! Letartóztatása csak azért maradt el, mert időközben kitört a decemberi forradalom. Hívei találták meg a helyi rendőrségen az erről szóló parancsot. Idén, július 9-én, és az előtte lévő napokon nagyszabású hálaadó ünnepeket szerveztek az Egyházközségben és azokon részt vett sok magyar főpásztor is, köztük dr. Ternyák Csaba c. érsek, a Papi Kongregáció titkára, a Vatikánból; dr. Veres András, az MKPK titkára, aki időközben szombathelyi megyéspüspök lett, és Bosák Nándor debrecen-nyíregyházi püspök Magyarországról, dr. Jakubinyi György, az Erdélyi Főegyházmege érseke és segédpüspöke Tamás József; Tempfli József püspök Nagyváradról; eljötték az erdélyi egyházmegyéik vikáriusai, számos egyházi és világi meghívott, köztük dr. Szabó Béla csíkszeredai főkonul. Nem sokkal előtte Tusnádfürdő vezetősége templomépítő plébánosát „díszpolgárrá” választotta. Csodálatosak Isten útjai!

(e-s)

SZÁJRÓL SZÁJRA

A csapda

Jó száz éve történt, hogy két szegedi napilap - vidéki újságoknál gyakori módon - hadilábon állt egymással. A sűrűdások oka többek között az is volt, hogy a jobb hírekhez jutó és előbb megjelenő újságból a másik kiollózott egy-egy hírt. Történt ez olyan módon, hogy a szerkesztőség kiküldöttje a kora reggeli órákban megvásárolt a vasúthoz vitt példányokból egyet és a szerkesztőségben aztán a jobb híreket - kellő átalakítás után - az illető lap külön tudósítójának jelentéseként tálalta az olvasóknak. Persze a megkaróított újság többször fel-emelte szavát ellen az eljárás ellen, de hiába. A konkurens újság mindig kivágta magát. Egyszer azonban ráfizetett, mégpedig alaposan.

A megkaróított újság címlapján egy szép napon - öles betűkkel - azt a szenzációt közölte, hogy KUTLORÁSAV NOTUSAV japán külügyi megbízott a városba érkezett és kiemelte, hogy ez a látogatás az egész Alföld, de főként Szegeed életében kiemelkedő jelentőségű. Amikor a küldönc a szenzációs hírt közlő újságot a lesipuskás szerkesztőségben leadta, mindenki majd hanyatt esett a csodálkozástól, hogy ők erről semmit sem tudtak. Nosza gyorsan nekiálltak és egyik szerkesztőjünk adott interjú formájában remek cikket kerétkettek arról, hogy KUTLORÁSAV NOTUSAV milyen benyomásokat szerzett az alföldi metropolisban. Másnap jött aztán a fekete leves. Kaca-

gott az egész város, amikor az első újság megírta, hogy KUTLORÁSAV NOTUSAV bizony nem japán diplomata, de még csak élő ember sem, hanem a fordítottja a VASUTON VÁSÁROLTUK szavaknak, amivel a másik újságnak majd minden híret kezdenie kellene, és amivel végre sikerült őt leleplezni.

Régebben elterjedt szórakozás volt egy-egy névnek, szövegnek visszafelé olvasása. Különösen azokat kedvelték, amelyek jelentése előlről olvasva ugyan az volt, mint hátulról. Ezek az ún. palindrom-mondatok csak a minden betűt kiolvasó nyelv sajtóságai például az angol és francia csak néhány erőltetett, kényszerített példával rendelkeznek. Ezek közül a nekem legjobban tetsző az a mondat, amellyel Ádám mutatkozott be Évának: Madam, I'm Adam. (Asszonyom, én Ádám vagyok.) Visszafelé az angol írásmódot megtartva ugyanazt jelenti.

Mennyivel szebb ennél a magyar kedvencem, amely így hangzik jobbról is és balról is: Réti pipitér. Bizonyára sokan emlékeznek idősebb olvasóink közül ezekre a példákra is: A sári pap írása. Indul a kutya s a tyúk aludni. (Ahol a ty betűt egynek kell tekinteni, mint az abc-ben.)

Örülnék, ha Önök is olyan szívesen olvasnák ezeket a sorokat, mint amilyen szívesen én emlékeztem gyerekkori szórakozásunkra! Közreadta:

Ramsay Győző

MAGYARNYELVŰ SZENTMISÉK NYUGAT-EURÓPÁBAN

Itt közüljük a magyar lelkészségek telefonosamat és címét, ahol érdeklődni lehet magyarnyelvű szentmisék helye és ideje után. Megtalálható még a MKPK honlapján is:
<http://www.katolikus.hu/nov.html>

ANGLIA:

London: Mgr. Tüttő György és Virágh József főlelkész, Dunstan's House, 141, Gurnersbury Avenue, GB-London W3 8LE, **Telefon/fax: 0044/20/8992 2054.** E-mail: hungarian.chaplaincy@btinternet.com Misézó helyek: London, South Croydon, Reading, Bristol, Luton, Brington-Hove.

ÉSZAK-ANGLIA:

Misézó helyek: Rochdale, Wolverhampton, Bradford, Nottingham. **Érdeklődni:** Ft. Fülöp Menyhiért plébános, St. John The Baptist Presbytery, Dowling Street, Rochdale, OL11 1EX, **Tel./Fax: 0044-01706/64 59 37.**

AUSZTRIA:

Bécs: Ft. Simon Ferenc, Wiener Ungarische Kath. Gemeinde, Döblergasse 2/30b, A-1070 Wien, **Telefon/fax: 0043/1/526 49 72.** Misézó helyek: Bécsújhely (Familien-Kirche); Bécs, vasárnaponként 11.00-kor; Deutscherkatholische, Singerstr. 7.

Pázmáneum, Mgr. Dr. Csordás Eörs, rektor; szentmise: minden szombat este 18.30, A-1090 Wien, Boltzmannngasse 14, **Telefon: 0043-1-317 3656**

Burgenland/Alsóőrütt: Pfarramt Unterwart, **Telefon: 0043/33/527 108**

Grác: szentmise vasárnaponként 10.00-kor a Welsche-Kirche-ben, Griesplatz 30. sz., Ft. Fodor János lelkész, Ugrí Mihály gondnok, **Tel.: 0043/316/68 35 08;**

Innsbruck: minden hónap 2. vasárnapján, Richard Wagner Str. 3., Dr. Magda Szilveszter diakónus, **T.: 0512/204 103**

Linz: Misézóhelyek: Linz, Wels. **Érdekl.:** Ft. Szabó Ernő, Ungarnselsorgezentrum d. Diözese Linz, Petrinumstr. 12, Haus 7, A-4040 Linz, **T.: 0043-732/736581-4492 (iroda), -4493 (lakás), -4494 (Fax).**

Salzburg: Szentmise havonta egyszer, 3. szombat 17.00-kor az Orsolyita-zárdában, Aigner Str. 135. **Érdeklődni:** Schwarz Mária, **Telefon: 0043/662/820 139**

BELGIUM

Brüssel: Mission Catholique Hongroise, Rue del'Arbre Béniat 123, B-1050 Bruxelles/XL/, **Érdeklődni:** Ft. Galambosy Endre, **Tel./Fax: 0032/2/64 85 336.**

Liege/Luxemburg: Ft. Dobai Sándor főlelkész, Aumônier Hongrois, Rue des Anglais 33., B-4000 Liège, **Telefon: 0032/4/22 33 910; Fax: 0032/4/221 16 09.**

FRANCIAORSZÁG

Párizs: Mgr. Molnár Ottó főlelkész, szentmise minden vasárnap 11-kor, augusztus kivéve. Mission Catholique Hongroise, 42, rue Albert Thomas, F-75010 PARIS, **Telefon/fax: 0033/1/42 08 61 70; Dél-Franciaország:** Ft. Fülöp Gergely, Mission Catholique Hongroise, 74 rue du Grand-Roule, F-69110 Ste Foy-les-Lyon, **Telefon: 0033/4/78 501636**

NÉMETORSZÁGBAN

AUGSBURG-i Egyházmegye: Misézó helyek: Augsburg, Neuburg a. D., Kempten. **Érdeklődni:** Ft. Túrós Dezső plébános, Ungarische Kath. Mission, Zirbelstr. 23, D-86154 Augsburg, **Telefon: 0821/41 90 25 30.**

BAMBERG-EICHHÄTT-REGENSBURG-i Egyházmegye: Misézó helyek: Bamberg, Coburg, Ingolstadt, Landshut, Nürnberg, Regensburg. **Érdeklődni:** Ft. Bereczki Béla, Ungarische Katholische Mission, Tuchergartenstr. 2/A, D-90571 Schwaig, **Tel.: (0911) 507 57 96**

ESSEN-i Egyházmegye: Misézó helyek: Duisburg, Essen. **Érdeklődni:** Ung. Kath. Mission, Fraziskaner Str. 69a, D-45139 Essen. **Telefon: (0201)28 47 40 vagy Kölnben: (0221) 23 80 60.**

FREIBURG-TRIÉR-SPEYER-i Egyházmegye: Misézó helyek: Karlsruhe-i székhely: Misézó helyek: Mannheim, Offenburg, Kaiserslautern, Saarbrücken, Freiburg, Karlsruhe, Pforzheim, Konstanz, Singen. **Érd. Ft. Dr. Szabó József,** Ungarische Katholische Mission, Elbinger Str. 2/A, D-76139 Karlsruhe. **Tel./Fax: (0721) 68 72 15**

BERLIN-i és HAMBURG-i Főegyházmegye, Hildesheim-i és Osnabrück-i Egyházmegye: Misézó helyek: Berlin, Hamburg, Hannover, Kiel, Lübeck, Braunschweig, Bremen. **Érd. Hamburgban:** Ft. Rasztovác Pál, Ungarische Katholische Mission, Holdzdam 20, D-20099 Hamburg, **Tel.: (040) 25 077 83.**

KÖLN-i Főegyházmegye és AACHEN: Misézó helyek: Köln, Bonn, Düsseldorf, Wuppertal, Bergisch-Gladbach, Aachen. **Érdeklődni:** Ft. Lukács József, Ung. Kath. Mission, Theobaldgasse 96, D-50676 Köln. E-mail: ungarnzentrum@netcologne.de **Telefon: (0221)238060; Fax: 0221/232120; http://www.Ungarnzentrum.de**

LIMBURG-FULDA-MAINZ-i Egyházmegye frankfurti székhellyel: Misézó helyek: Frankfurt-Rödelheim, Mainz, Wiesbaden, Darmstadt, Giessen. **Érdeklődni:** Ft. Takács Pál, Katholische Ungarische Gemeinde, Ludwig-Landmann-Str. 365, D-60487 Frankfurt. **Telefon: (069) 24 79 50 21.**
www.magyar-katolikusok-frankfurt.de

HIRDETÉSEK

Monor, Budapestől 30 km, 4663 m² (19x250 m) telek, két helyrajzi számmal, gyümölcsfákkal, szerszám épületekkel, bekerítve eladó. Villany bevezetve, fűtőt kút, vezetékes víz, gáz, csatorna a telek előtt - beköthető. Beépíthetőség 25 %. Irányár: 8,5 millió Ft. T.: 0036-20/21 18 356.

47 éves zenetanáróm megismerne kulturált, természetességre, szellemi összhangra vágyó hívó TÁRSÁT. Tel.: 0043-1/95 808 90.

Magyarok Nagy Zarándoklata Máriacellben,

2006. szeptember 16-án és 17-én.

A zarándoklat vezetője

Dr. Beer Miklós váci megyéspüspök.

Ünnepélyes bevonulás a bazilikába szombat, 16-án 16.45-kor. Utána szentmise. 20.00 órákor gyertyás körmenet.

Vasárnap, szeptember 17-én

8.00-kor keresztút a kálvária-hegyen,

10.00 órákor ünnepi szentmise,

14.00 órákor búcsú-ajátosság.

Simon Ferenc
austriai főlelkész

EURÓPAI, NÉMETORSZÁGI OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

AZ ÉLETÜNK előfizetési árát kérjük helyi terjesztőinkkel (missziókkal) rendezni! Csak a kiadói hivatalból postázott újságok előfizetését kérjük az „ÉLETÜNK” müncheni postabank számlájára befizetni.

A szerkesztőség

Köszönjük, ha megújítja az ÉLETÜNK előfizetését!

Kéziutakat kérjük lehetőleg e-mailen küldeni: eletuenk@gmx.de

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és kiadói hivatal:

MAGYAR KATOLIKUS DELEGATURA

Landwehrstr. 66 - D-80336 München

Telefon: (089) 5 32 82 88

Telefax: (089) 5 32 82 45

Email: eletuenk@gmx.de

* Felelős kiadó:

Magyar Katolikus Delegatura

Főszerkesztő: Dr. Cserháti Ferenc

A szerkesztőbizottság tagjai:

Dr. Frank Miklós, Ramsay György,

Szamosi József (olvasó- és tördelő-
szerkesztő) és Vincze András.

* Redakción és Herausgeber:

UNGARISCHE KATHOLISCHE DELEGATURA

Landwehrstr. 66 - D-80336 München

Chefredakteur: Dr. Cserháti Ferenc

Telefon: (089) 5 32 82 88

Telefax: (089) 5 32 82 45

E-mail: eletuenk@gmx.de

Abonnement für ein Jahr: 15,— €
11 Exemplare
nach Übersee mit Luftpost US\$ 50,—

ELŐFIZETÉS:

Az Életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét, náluk is kell előfizetni! Tengerentúlra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadói hivatal küldi az újságot.

1 példány ára: 1.50 €
Előfizetés ár egy évre 15,— €
Tengerentúlra US\$ 50,-

BANKSZÁMLÁNK:

Ungarische Katholische Delegatur

Sonderkonto „ÉLETÜNK”

Postbank München

Konto-Nr.: 606 50-803 - BLZ 700 100 80

IBAN DE16 7001 0080 0060 6508 03

BIC FPBKDE33

Erscheint 11 mal im Jahr.

Satz: ÉLETÜNK

Druck: AMPER-WERBE-DRUCK

Verlag Hammerand GmbH

Hausenfeld 11,

82256 Fürstenfeldbruck

Beilagenmiesz: Dieser Auflage liegt

zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei.

A KIADVÁNYHOZ KÖRLEVELET

MELLELEKELTÜNK.

AZ ÉLET KÖNYVÉBŐL

München

Keresztelések: Kadriaj Laura, 2006. április 15-én, **Wilczak Victoria Anna-Maria,** P. Johann és W. Jolanta kisleánya 2006. április 16-án, **Bell Daniel,** B. Jürgen és B. Melinda kisleánya 2006. június 4-én, **Lad Rebekka,** L. Csaba és L. Erika kisleánya 2006. június 11-én a müncheni Damenstift-templomban, valamint **Dani Alexa Barbara,** D. László és D. Gabriella kisleánya 2006. május 20-án az erdingi Hl. Geist-templomban részesültek a keresztelés szentségében.

*

Haltottak: Moldovan Marianna, 86 éves korában hunyt el, temetése február 3-án, a müncheni Nordfriedhofban volt, valamint **Anikó von Spányi,** 78 évesen hunyt el, temetése április 26-án, szintén a Nordfriedhofban volt.

† Kondor Tibor 1932-2006

Kondor Tibor 1932. június 30-án született Nyírlúguson. A hittudományi főiskolát Egerben végezte és ott szentelte őt pappá Endrei Mihály segédpüspök 1956. június 17-én. Felsőzetelése után káplánként szolgált Jászvásáron (1946-57), Gyöngyöstarjánban (1957-59), Török-szentmiklóson (1959), Miskolc-Martintelepén (1957-60), Hejőcsabán (1960-62), majd plébános volt Cserépváralján (1962-64) és Mándokon (1964-71).

1971-ben kiment Dél-Afrikába és itt elvállalta a menekült magyarok lelki gondozását, de csak 2 évig maradt ott. 1973-1976 között Mittelplundorf-ban (Ausztria) volt kisegítő lelkész. Aztán ismét visszatért Dél-Afrikába, ahol 1976-1981-ig dolgozott, de végül is Hollandiában költött ki, és itt a hollandiai magyarok lelkészeként 1981-től 1996-ig szolgált, s'Hertogenbosch-ban volt a központi lakhelye, és innen látogatta a szörvényben élő hollandiai magyarokat: Den Haag-ban, Utrecht-ben, Haarlem-ben, Amsterdam-ban, Rotterdam-ban, Hange-geloban, Hoensbroek-ban, Arnhem-ben, Apeldoorn-ban, Zwolle-ban, Venlo-ban, Maastricht-ban, Vianen-ben, Helmond-ban, Eindhoven-ben, Alkmaar-ban, Groningen-ben, Leeuwarden-ben, Breda-ban, Deventer-ben, Sittard-ban. E helységekből magyar szentmiséket tartott és a magyarokkal gyakran megünnepelte március 15-ét, Szent István király ünnepét és október 23-át is.

1997-ben lengyült egészséggel hazatért Magyarországra, először Bakonybélben (Veszprémi egyházmegye), majd Pócsnádson, a Nyírségben végzett papi szolgálatot nyolc éven át. Itt halt meg 74 éves korában, papságának 50. esztendejében. 2006. március 18-án temették el a Nagykillón.

Miklós házy Attila S. J., püspök

HIRDESSEN AZ ÉLETÜNKBEN

Apró-, házassági-, általános hirdetések

betűnként: 0,10 €

„Jelige”-postaköltség 5,00

Üzleti-, nyereséges hirdetés betűnként 0,20

Nagybetűs sorok betűnként 0,40

Egyzesztű, 1 „pontos” keret 10,00

Képhasáros hirdetés az összeg kétszeresére.

Külön kívánásokat esetenként árazunk.

Egymásutáni háromszori hirdetésnél 10 % -
hatszori hirdetésnél 20 % - ill. egyszévi hirdetése-
sen esteen 30 % kedvezményt adunk!

A hirdetések befizetésének határideje legkésőbb a hó 10-ig!

Hirdetésekért csak a hirdetési díj befizetése után közlünk!

A hirdetések szövegéért, stílusáért a szerkesztőség nem felel!